

Zbiór Orzeczeń

WYROK SĄDU (szósta izba)

z dnia 1 lutego 2018 r. ^{*i}

Pomoc państwa – Pomoc przyznana przez Grecję – Decyzja uznająca pomoc za niezgodną z rynkiem wewnętrznym – Pojęcie pomocy państwa – Korzyść – Kryterium prywatnego inwestora – Kwota pomocy podlegająca odzyskaniu – Komunikat Komisji w sprawie pomocy państwa w formie gwarancji

W sprawie T-423/14

Larko Geniki Metalleftiki kai Metallourgiki AE, z siedzibą w Atenach (Grecja), reprezentowana przez adwokatów I. Dryllerakisa, I. Souflerosa, E. Triantafyllou, G. Psaroudakisa, E. Rantosa oraz N. Korogiannakisa,

strona skarżąca,

przeciwko

Komisji Europejskiej, reprezentowanej przez A. Bouchagiara oraz É. Gippiniego Fourniera, działających w charakterze pełnomocników,

strona pozwana,

mającej za przedmiot wniesione na podstawie art. 263 TFUE żądanie stwierdzenia nieważności decyzji Komisji 2014/539/UE z dnia 27 marca 2014 r. w sprawie pomocy państwa SA.34572 (2013/C) (ex 13/NN) przyznanej przez Grecję na rzecz Larko General Mining & Metallurgical Company SA (Dz.U. 2014, L 254, s. 24),

SĄD (szósta izba),

w składzie: G. Berardis, prezes, D. Spielmann i Z. Csehi (sprawozdawca), sędziowie,

sekretarz: S. Spyropoulos, administrator,

uwzględniając pisemny etap postępowania i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 26 stycznia 2017 r.,

wydaje następujący

* Język postępowania: grecki.

Wyrok

Okoliczności powstania sporu

- 1 Larko Geniki Metalleftiki kai Metallourgiki AE (zwana dalej „skarżącą” lub „Larko”) jest dużym przedsiębiorstwem specjalizującym się w wydobywaniu i przetwarzaniu rudy laterytu, wydobywaniu lignitu oraz produkcji żelazoniklu i produktów ubocznych.
- 2 Larko utworzono w 1989 r. jako nowe przedsiębiorstwo po likwidacji Hellenic Mining and Metallurgical SA. W momencie zajścia okoliczności leżących u podstawy sporu przedsiębiorstwo to miało trzech akcjonariuszy: państwo greckie, które było w posiadaniu 55,2% akcji za pośrednictwem Hellenic Republic Asset Development Fund, prywatnej instytucji finansowej, National Bank of Greece SA (zwanej dalej „ETE”), która posiadała 33,4% akcji, oraz Public Power Corporation (głównego producenta energii elektrycznej w Grecji, którego akcjonariuszem większościowym jest państwo), posiadającego 11,4% akcji.
- 3 W marcu 2012 r. fundusz rozwoju aktywów Republiki Greckiej poinformował Komisję Europejską o proponowanej prywatyzacji Larko.
- 4 W kwietniu 2012 r. Komisja wszczęła z urzędu procedurę wstępnego badania wspomnianej prywatyzacji, zgodnie z przepisami obowiązującymi w dziedzinie pomocy państwa.
- 5 Zakresem badania objęto sześć następujących środków:
 - pierwszy z nich dotyczył, po pierwsze, ugody z 1998 r. dotyczącej spłaty zadłużenia zawartej pomiędzy Larko a jego głównymi wierzycielami, zgodnie z którą to ugodą od zadłużenia tej spółki względem jej wierzycieli miały być naliczane odsetki w wysokości 6% rocznie, a po drugie, braku odzyskania tego długu przez państwo greckie;
 - drugi dotyczył gwarancji na pożyczkę w wysokości 30 mln EUR z ATE Bank na rzecz Larko, jakiej udzieliło państwo greckie w 2008 r. (zwany dalej „środkiem nr 2” lub „gwarancją z 2008 r.”). Gwarancja ta obejmowała 100% pożyczki na okres do trzech lat przy stawce opłaty z tytułu gwarancji wynoszącej 1% rocznie;
 - trzeci dotyczył zaproponowanego przez zarząd Larko w 2009 r. podwyższenia kapitału zakładowego o 134 mln EUR, na które wyrazili zgodę wszyscy trzej udziałowcy i w którym uczestniczyło w pełni państwo greckie, a częściowo ETE (zwany dalej „środkiem nr 3” lub „podwyższeniem kapitału z 2009 r.”);
 - czwarty dotyczył udzielonej przez państwo w 2010 r. gwarancji na czas nieokreślony na pokrycie w całości wystawionego przez ETE na rzecz Larko listu gwarancyjnego na kwotę około 10,8 mln EUR przy stawce opłaty z tytułu gwarancji wynoszącej 2% rocznie (zwany dalej „środkiem nr 4” lub „gwarancją z 2010 r.”). Rozpatrywany list gwarancyjny zapewniał zawieszenie wykonania przez Areios Pagos (sąd kasacyjny, Grecja) wyroku, w którym Efeteio Athinon (sąd apelacyjny w Atenach, Grecja) uznał zadłużenie Larko względem wierzyciela w wysokości 10,8 mln EUR;
 - piąty dotyczył listów gwarancyjnych, które mocą wyroku sądu grackiego zastąpiły obowiązkową przedterminową spłatę 25% grzywny podatkowej (zwany dalej „środkiem nr 5”);
 - szósty dotyczył dwóch gwarancji udzielonych przez państwo w 2011 r. na dwie pożyczki, w wysokości, odpowiednio, 30 mln EUR i 20 mln EUR, udzielonych przez ATE Bank, które to gwarancje pokrywały 100% pożyczek i przewidywały stawkę opłaty z tytułu gwarancji wynoszącą 1% rocznie (zwany dalej „środkiem nr 6” lub „gwarancjami z 2011 r.”).

- 6 W trakcie postępowania wyjaśniającego Komisja zwróciła się do organów greckich o przedstawienie dodatkowych informacji, których organy te udzieliły w latach 2012 i 2013. W tym czasie miały również miejsce spotkania pomiędzy służbami Komisji a przedstawicielami organów greckich.
- 7 Decyzją z dnia 6 marca 2013 r. (Dz.U. 2013, C 136, s. 27, zwaną dalej „decyzją o wszczęciu postępowania”) Komisja wszczęła formalne postępowanie wyjaśniające przewidziane w art. 108 ust. 2 TFUE w sprawie pomocy państwa SA.34572 (13/C) (ex 13/NN).
- 8 W toku postępowania przewidzianego w art. 108 ust. 2 TFUE Komisja wezwała organy greckie i zainteresowane osoby trzecie do przedstawienia uwag w przedmiocie środków, o których mowa w pkt 5 powyżej. Komisja otrzymała uwagi organów greckich w dniu 30 kwietnia 2013 r., nie uzyskawszy żadnych uwag ze strony zainteresowanych osób trzecich.
- 9 W dniu 27 marca 2014 r. Komisja wydała decyzję 2014/539/WE dotyczącą pomocy państwa SA.34572 (2013/C) (ex 13/NN) przyznanej przez Grecję na rzecz [Larko] General Mining & Metallurgical (Dz.U. 2014, L 254, s. 24, zwaną dalej „zaskarżoną decyzją”).
- 10 W zaskarżonej decyzji Komisja uznała tytułem wstępu, że w momencie przyznania sześciu rozpatrywanych środków Larko było przedsiębiorstwem zagrożonym w rozumieniu wytycznych wspólnotowych dotyczących pomocy państwa w celu ratowania i restrukturyzacji zagrożonych przedsiębiorstw (Dz.U. 2004, C 244, s. 2, zwanych dalej „wytycznymi dotyczącymi ratowania i restrukturyzacji przedsiębiorstw”).
- 11 Komisja, odnosząc się do środków wymienionych w pkt 5 powyżej, uznała, że środki nr 2–4 i 6 stanowią pomoc państwa w rozumieniu art. 107 ust. 1 TFUE, a następnie, że środki te zostały przyznane z naruszeniem obowiązku zgłoszenia i klauzuli zawieszającej ustanowionej w art. 108 ust. 3 TFUE, by wreszcie stwierdzić, że środki te stanowią pomoc państwa niezgodną z rynkiem wewnętrznym i podlegają odzyskaniu w rozumieniu art. 14 ust. 1 rozporządzenia Rady (WE) nr 659/1999 z dnia 22 marca 1999 r. ustanawiającego szczegółowe zasady stosowania art. [108 TFUE] (Dz.U. 1999, L 83, s. 1).
- 12 Komisja również uznała, że dwa pozostałe środki, to jest środki nr 1 i 5, odnoszące się, odpowiednio, do braku odzyskania wierzytelności ministerstwa finansów oraz dwóch gwarancji państwa z 2011 r. (zob. pkt 5 powyżej), nie stanowią pomocy państwa.
- 13 Rozstrzygnięcie zaskarżonej decyzji ma następujące brzmienie:

„Artykuł 1

Środki w postaci nieodzyskania długu wobec ministerstwa finansów i listów gwarancyjnych zamiast zaliczki na poczet dodatkowego podatku w 2010 r., które Grecja wprowadziła na rzecz [Larko], nie stanowią pomocy państwa w rozumieniu art. 107 ust. 1 traktatu.

Artykuł 2

Pomoc państwa w wysokości 135 820 824,35 EUR, która została przyznana niezgodnie z prawem i z naruszeniem art. 108 ust. 3 traktatu przez Grecję w formie gwarancji państwa na rzecz [Larko] w 2008 r., w 2010 r. i w 2011 r. oraz w formie uczestnictwa państwa w podwyższeniu kapitału tego przedsiębiorstwa w 2009 r., jest niezgodna z rynkiem wewnętrznym.

Artykuł 3

1. Grecja odzyskuje od beneficjenta pomoc niezgodną z rynkiem wewnętrznym, o której mowa w art. 2.

2. Do kwot podlegających zwrotowi dolicza się odsetki za cały okres, począwszy od dnia, w którym pomoc została przekazana do dyspozycji beneficjentów, do dnia jej faktycznego odzyskania.
3. Odsetki nalicza się narastająco zgodnie z przepisami rozdziału V rozporządzenia Komisji (WE) nr 794/2004, ze zmianami.
4. Jeżeli chodzi o środek [nr] 3, Grecja podaje dokładną(-e) datę(-y) wniesienia swojego wkładu do podwyższenia kapitału zakładowego w 2009 r.
5. Grecja anuluje wszelkie dotychczas niezrealizowane wypłaty pomocy, o której mowa w art. 2, ze skutkiem od daty przyjęcia niniejszej decyzji.

Artykuł 4

1. Odzyskanie pomocy, o której mowa w art. 2, odbywa się w sposób bezzwłoczny i skuteczny.
2. Grecja zapewnia wykonanie niniejszej decyzji w terminie czterech miesięcy od daty jej notyfikacji.

Artykuł 5

1. W terminie dwóch miesięcy od daty notyfikacji niniejszej decyzji Grecja przekazuje Komisji następujące informacje:
 - a) łączną kwotę (kwota główna i odsetki od zwracanej pomocy) do odzyskania od beneficjenta;
 - b) szczegółowy opis środków już podjętych i środków przewidywanych w celu zastosowania się do niniejszej decyzji;
 - c) dokumenty potwierdzające, że beneficjentowi nakazano zwrot pomocy.
2. Do momentu całkowitego odzyskania pomocy, o której mowa w art. 2, Grecja na bieżąco informuje Komisję o kolejnych środkach podejmowanych na szczeblu krajowym w celu wykonania niniejszej decyzji. Na wniosek Komisji Grecja bezzwłocznie przedstawia informacje o środkach już podjętych oraz środkach planowanych w celu wykonania niniejszej decyzji. Grecja dostarcza również szczegółowe informacje o kwocie pomocy oraz odsetkach już odzyskanych od beneficjenta.

Artykuł 6

Niniejsza decyzja skierowana jest do Republiki Greckiej”.

- 14 Załącznik do zaskarżonej decyzji dostarcza „informacj[i] dotycząc[y]ch” otrzymanych, pozostałych do odzyskania oraz już odzyskanych kwot pomocy” o następującej treści:

Tożsamość beneficjenta – środek	Łączna kwota otrzymanej pomocy	Łączna kwota pomocy podlegająca odzyskaniu (kwota główna)	Łączna kwota, która została już zwrócona	
			Kwota główna	Odsetki od zwracanej pomocy
[Larko] – środek [nr] 2	30 000 000	30 000 000	0	0
[Larko] – środek [nr] 3	44 999 999,40	44 999 999,40	0	0
[Larko] – środek [nr] 4	10 820 824,95	10 820 824,95	0	0
[Larko] – środek [nr] 6	50 000 000	50 000 000	0	0

Postępowanie i żądania stron

- 15 Pismem złożonym w sekretariacie Sądu w dniu 6 czerwca 2014 r. skarżąca wniosła niniejszą skargę.
- 16 W dniu 30 października 2014 r. Komisja przedstawiła odpowiedź na skargę. Zarówno replika, jak i duplika zostały złożone w wyznaczonym terminie.
- 17 Pismem złożonym w sekretariacie Sądu w dniu 9 października 2014 r. Elliniki Metalleftiki kai Metallourgiki Larymnis Larko AE złożyła wniosek o dopuszczenie do sprawy w charakterze interwenienta popierającego stanowisko skarżącej. Wniosek o dopuszczenie do sprawy w charakterze interwenienta został oddalony postanowieniem z dnia 11 czerwca 2015 r., Larko/Komisja (T-423/14, niepublikowanym, EU:T:2015:439). Odwołanie od tego postanowienia zostało również oddalone postanowieniem z dnia 6 października 2015 r., Metalleftiki kai Metallourgiki Etairia Larymnis Larko/Komisja [C-385/15 P(I), niepublikowanym, EU:C:2015:681].
- 18 Postanowieniem prezesa dziewiętej izby Sądu z dnia 3 września 2015 r. postępowanie zostało zawieszono do momentu zakończenia przez Trybunał postępowania w sprawie C-385/15P(I). Postępowanie zostało wznowione w dniu 16 października 2015 r.
- 19 Ze względu na zmianę składu izb Sądu, zgodnie z art. 27 ust. 5 regulaminu postępowania przed Sądem, sędzia sprawozdawca został przydzielony do szóstej izby, której w rezultacie została przekazana niniejsza sprawa.
- 20 Skarżąca wnosi do Sądu o:
- stwierdzenie nieważności zaskarżonej decyzji;
 - nakazanie zwrotu wraz z odsetkami wszelkich kwot ewentualnie „odzyskanych” bezpośrednio lub pośrednio od skarżącej w wykonaniu zaskarżonej decyzji i
 - obciążenie Komisji kosztami postępowania.
- 21 Komisja wnosi do Sądu o:
- oddalenie skargi;

– obciążenie strony skarżącej kosztami postępowania.

Co do prawa

- 22 W uzasadnieniu skargi strona skarżąca podnosi trzy zarzuty. Zgodnie z zarzutem pierwszym Komisja błędnie uznała, że środki nr 2–4 i 6 (zwane dalej „spornymi środkami”) stanowiły pomoc państwa niezgodną z rynkiem wewnętrznym; zarzut drugi dotyczy braku uzasadnienia; zgodnie z zarzutem trzecim, podniesionym tytułem ewentualnym, Komisja błędnie ustaliła wynikającą ze spornych środków kwotę pomocy podlegającą zwrotowi, a nakazując jej odzyskanie, naruszyła podstawowe zasady Unii Europejskiej.
- 23 Sąd uważa, że zarzut drugi, dotyczący braku uzasadnienia, powinien zostać rozpatrzony w pierwszej kolejności, a następnie należy zbadać pozostałe zarzuty – w kolejności, w jakiej zostały one podniesione.

W przedmiocie zarzutu drugiego, dotyczącego braku uzasadnienia

- 24 W ramach zarzutu drugiego skarżąca zarzuca Komisji, iż ta nie wyjaśniła w zaskarżonej decyzji wielu aspektów dotyczących w pierwszej kolejności istnienia pomocy państwa, w drugiej kolejności – zgodności środków nr 3, 4 i 6 z rynkiem wewnętrznym, a w trzeciej kolejności – określenia wartości kwoty pomocy podlegającej odzyskaniu wynikającej ze spornych środków nr 2, 4 i 6.
- 25 Komisja nie zgadza się z argumentami skarżącej.
- 26 Należy przypomnieć, że z utrwalonego orzecznictwa wynika, iż zakres obowiązku uzasadnienia zależy od charakteru danego aktu i od okoliczności, jakie towarzyszą jego przyjęciu. Uzasadnienie powinno ukazywać w jasny i jednoznaczny sposób tok rozumowania instytucji, po pierwsze, tak aby zainteresowani mogli zapoznać się z uzasadnieniem danego aktu oraz aby mogli bronić swych praw i zweryfikować zasadność decyzji, a po drugie, tak aby sąd mógł sprawować kontrolę zgodności aktu z prawem. Nie ma wymogu, by uzasadnienie wyszczególniało wszystkie istotne okoliczności faktyczne i prawne, ponieważ ocena, czy uzasadnienie aktu spełnia wymogi art. 296 TFUE, winna nie tylko opierać się na jego brzmieniu, ale także uwzględniać jego kontekst, jak również całość przepisów prawa regulującego daną dziedzinę. W szczególności Komisja nie musi zajmować stanowiska wobec wszystkich argumentów zainteresowanych stron, lecz wystarczy, jeśli przedstawi fakty i względy prawne o zasadniczym znaczeniu dla decyzji (zob. wyrok z dnia 3 marca 2010 r., Freistaat Sachsen i in./Komisja, T-102/07 i T-120/07, EU:T:2010:62, pkt 180 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 27 Powyższe uwagi należy uwzględnić przy analizie argumentów skarżącej.
- 28 W pierwszej kolejności należy rozważyć argument skarżącej, zgodnie z którym Komisja w niewystarczający sposób uzasadniła zaskarżoną decyzję w zakresie, w jakim dotyczy ona istnienia pomocy państwa, a tym samym, po pierwsze, zaistnienia korzyści, po drugie, wykorzystania zasobów państwowych w odniesieniu do środków nr 2, 4 i 6, a po trzecie, zakłócenia konkurencji oraz wpływu na wymianę handlową między państwami członkowskimi.
- 29 Po pierwsze, należy wskazać, że w zaskarżonej decyzji Komisja wskazała powody, dla których uznała, że sporne środki polegały na przyznaniu Larko korzyści, jak wynika, odpowiednio, z motywów 73 i 74 w stosunku do środka nr 2, z motywów 80–85 w stosunku do środka nr 3, z motywów 90–92 w stosunku do środka nr 4 oraz z motywów 101 i 102 w stosunku do środka nr 6.

- 30 W motywach wspomnianych w pkt 29 powyżej Komisja wyjaśniła z jednej strony, że gwarancje z lat 2008, 2010 i 2011 stanowią pomoc państwa, ponieważ warunki stanowiące o istnieniu pomocy przewidziane w obwieszczeniu w sprawie zastosowania art. [107] i [108 TFUE] do pomocy państwa w formie gwarancji (Dz.U. 2008, C 155, s. 10, zwanym dalej „obwieszczeniem w sprawie gwarancji”) nie zostały spełnione z tego względu, że Larko było przedsiębiorstwem zagrożonym oraz że stawka opłaty z tytułu gwarancji nie odzwierciedlała ryzyka niewykonania zobowiązania w odniesieniu do gwarantowanych pożyczek. Z drugiej strony Komisja uzasadniała, że podwyższenie kapitału z 2009 r. nie spełniało wymogów kryterium inwestora prywatnego, skoro udziałowcom nie przedstawiono wcześniej żadnego planu restrukturyzacji, mimo faktu, że Larko było przedsiębiorstwem zagrożonym.
- 31 Po drugie, to samo odnosi się do wniosku Komisji, zgodnie z którym środki nr 2, 4 i 6 łączyły się – jak wynika z motywu 72 zaskarżonej decyzji w stosunku do środka nr 2, z motywu 89 tej decyzji w stosunku do środka nr 4 i z motywu 99 tej samej decyzji w stosunku do środka nr 6 – z wykorzystaniem zasobów państwowych.
- 32 W motywach wspomnianych w pkt 31 powyżej Komisja wyjaśniła, że sporne środki z jednej strony łączyły się z ryzykiem uruchomienia zasobów państwowych, a z drugiej strony oznaczały dla państwa utratę zasobów finansowych, ponieważ nie posiadały one odpowiedniego zabezpieczenia w postaci rynkowych stawek [opłaty z tytułu gwarancji].
- 33 Po trzecie, to samo odnosi się do wniosku Komisji, zgodnie z którym charakter spornych środków mógł wywierać wpływ na wymianę handlową między państwami członkowskimi oraz zakłócać konkurencję, jak wynika z motywów 75 i 76 zaskarżonej decyzji w stosunku do środka nr 2 oraz z odwołania do niego w motywach 86, 93 i 103 wspomnianej decyzji w stosunku do pozostałych środków.
- 34 W motywach przywołanych w pkt 33 powyżej Komisja wyjaśniła z jednej strony, że Larko prowadziło działalność w sektorze, w którym produkty były przedmiotem wymiany handlowej między państwami członkowskimi, i że samo Larko eksportowało większą część swej produkcji do innych państw członkowskich, a z drugiej strony, że sporne środki umożliwiały temu przedsiębiorstwu kontynuowanie jego działalności, w przeciwieństwie do jego konkurentów, którzy przeżywali trudności finansowe.
- 35 Chociaż uzasadnienie przedstawione w motywach przytoczonych w pkt 34 powyżej – a w szczególności dotyczące wykorzystania zasobów państwowych oraz odnoszące się do oddziaływania na konkurencję i wymiany między państwami członkowskimi – jest niezwykle zwarte, to jednak jest wystarczające w celu uzasadnienia zaskarżonej decyzji w sposób wymagany prawem, zważywszy również na fakt, że stanowisko Komisji pozostawało w zgodzie z jej trwałą praktyką decyzyjną oraz że kontekst zaskarżonej decyzji był dobrze znany skarżącej. Poza tym w toku postępowania administracyjnego organy greckie nie zakwestionowały warunków wykorzystania zasobów państwowych ani oddziaływania na konkurencję oraz na wymianę między państwami członkowskimi.
- 36 Wynika stąd, że zaskarżona decyzja jasno i jednoznacznie uwidacznia rozumowanie Komisji, umożliwiając jednocześnie skarżącej przedstawienie jej argumentacji w zakresie zasadności tego rozumowania, a Sądowi sprawowanie kontroli zgodności z prawem.
- 37 W drugiej kolejności należy zbadać argument skarżącej, zgodnie z którym Komisja w niewystarczający sposób uzasadniła zaskarżoną decyzję w odniesieniu do braku zgodności środków nr 3, 4 i 6 z rynkiem wewnętrznym w rozumieniu art. 107 ust. 2 lit. b) TFUE.

- 38 W tym względzie wystarczy zaznaczyć z jednej strony, że organy greckie nie powołały się w toku postępowania administracyjnego na wyjątek przewidziany w tym postanowieniu, a z drugiej strony, że ze swej natury sporne środki nie służą do naprawiania szkód spowodowanych nadzwyczajnymi okolicznościami, jako że środki te mają charakter ogólny i niezależny od szkód, które jakoby powstały wskutek nadzwyczajnych okoliczności.
- 39 W świetle tych okoliczności nie sposób zarzucać Komisji, że ta niewystarczająco uzasadniła brak zastosowania art. 107 ust. 2 lit. b) TFUE.
- 40 W trzeciej kolejności należy zbadać argument skarżącej, zgodnie z którym Komisja w niewystarczający sposób uzasadniła zaskarżoną decyzję w odniesieniu do określenia wartości pomocy podlegającej odzyskaniu w związku ze środkami nr 2, 4 i 6.
- 41 W tym względzie należy wskazać, że w zaskarżonej decyzji Komisja uściśliła, iż gwarancje z lat 2008, 2010 i 2011 przyznawały Larko korzyść równą pożyczce objętej gwarancją ze względu na fakt, że bez wspomnianych gwarancji Larko jako zagrożone przedsiębiorstwo nie było w stanie uzyskać takiego finansowania na rynku. Uzasadnienie takie wynika, odpowiednio, z motywu 77 w stosunku do środka nr 2, z motywu 94 w stosunku do środka nr 4 oraz z motywu 104 w stosunku do środka nr 6. Ponadto w motywach 56–66 Komisja szczegółowo opisała trudną sytuację, w jakiej znajdowało się Larko w momencie przyznania środków pomocy.
- 42 Stąd też należy uznać, że obliczanie kwoty pomocy podlegającej odzyskaniu zostało w zaskarżonej decyzji należycie uzasadnione.
- 43 Wreszcie, należy bardziej ogólnie stwierdzić, że argumenty skarżącej dotyczące braku uzasadnienia w dużym stopniu pokrywają się z argumentami podniesionymi w ramach zarzutów pierwszego i trzeciego i dotyczą bardziej zasadności uzasadnienia powołanego przez Komisję w zaskarżonej decyzji niż jego wystarczającego charakteru z formalnego punktu widzenia. W tym zakresie wystarczy stwierdzić, że zgodnie z utrwalonym orzecnictwem obowiązek uzasadnienia stanowi istotny wymóg formalny, który należy odróżnić od kwestii zasadności uzasadnienia, odnoszącej się do materialnej legalności spornego aktu (wyroki: z dnia 22 marca 2001 r., *France/Komisja*, C-17/99, EU:C:2001:178, pkt 35; z dnia 18 stycznia 2005 r., *Confédération Nationale du Crédit Mutuel/Komisja*, T-93/02, EU:T:2005:11, pkt 67). Tego rodzaju argumenty, powołane w ramach zarzutu dotyczącego naruszenia obowiązku uzasadnienia, muszą w konsekwencji zostać oddalone jako bezskuteczne (zob. podobnie wyrok z dnia 3 maja 2017 r., *Gfi PSF/Komisja*, T-200/16, niepublikowany, EU:T:2017:294, pkt 34 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 44 Zarzut drugi należy zatem oddalić.

W przedmiocie zarzutu pierwszego, dotyczącego błędnej kwalifikacji spornych środków jako pomocy państwa niezgodnej z rynkiem wewnętrznym

- 45 W ramach zarzutu pierwszego skarżąca powołuje się na błędy dotyczące kwalifikacji spornych środków jako pomocy państwa niezgodnej z rynkiem wewnętrznym w rozumieniu art. 107 ust. 1 TFUE.
- 46 Zarzut ten dzieli się w istocie na cztery części.
- 47 Części pierwsza i druga dotyczą kwalifikacji spornych środków jako pomocy państwa, mianowicie z jednej strony istnienia korzyści wynikającej ze wszystkich spornych środków, a z drugiej strony wykorzystania zasobów państwowych w stosunku do środków nr 2, 4 i 6.

- 48 Części trzecia i czwarta dotyczą zgodności środków z rynkiem wewnętrznym na podstawie z jednej strony art. 107 ust. 2 lit. b) TFUE w odniesieniu do środków nr 3, 4 i 6, a z drugiej strony na podstawie art. 107 ust. 3 lit. b) TFUE w odniesieniu do środka nr 6.

W przedmiocie części pierwszej, dotyczącej istnienia korzyści w rozumieniu art. 107 ust. 1 TFUE

- 49 Tytułem wstępu należy przypomnieć w pierwszej kolejności, że art. 107 ust. 1 TFUE zakazuje wszelkich środków, które przy użyciu zasobów państwowych przyznają korzyść o charakterze selektywnym wyłącznie na rzecz niektórych przedsiębiorstw lub niektórych sektorów działalności, która to korzyść zakłóca konkurencję lub grozi takim zakłóceniem oraz może wpływać na wymianę handlową między państwami członkowskimi.
- 50 Pojęcie pomocy obejmuje nie tylko świadczenia pozytywne, lecz także interwencje, które w różnych formach zmniejszają obciążenia, jakim zazwyczaj podlega budżet przedsiębiorstwa, i które przez to – mimo że nie są subwencjami w ścisłym znaczeniu tego słowa – mają taki sam charakter i identyczne skutki. Za pomoc uznaje się więc wszystkie interwencje państwa, które niezależnie od swej formy mogą uprzywilejowywać przedsiębiorstwa w sposób bezpośredni lub pośredni lub które winny być uznane za korzyść gospodarczą, jakiej przedsiębiorstwo będące beneficjentem nie uzyskałoby w normalnych warunkach rynkowych (zob. wyrok z dnia 3 kwietnia 2014 r., Francja/Komisja, C-559/12 P, EU:C:2014:217, pkt 94 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 51 Natomiast przesłanki, jakie musi spełnić środek pomocy, by mógł wchodzić w zakres pojęcia pomocy w rozumieniu art. 107 TFUE, nie są spełnione, jeżeli przedsiębiorstwo publiczne będące beneficjentem tej pomocy mogłoby uzyskać taką samą korzyść jak korzyść przysporzona mu przy użyciu zasobów państwowych w okolicznościach, które odpowiadają normalnym warunkom rynkowym, przy czym w przypadku przedsiębiorstw publicznych oceny tej dokonuje się co do zasady na podstawie kryterium inwestora prywatnego (zob. wyrok z dnia 5 czerwca 2012 r., Komisja/EDF, C-124/10, EU:C:2012:318, pkt 78 i przywołane tam orzecznictwo).
- 52 Jeśli chodzi o pomoc państwa przyznaną w postaci gwarancji, nie można wykluczyć, iż gwarancja państwa sama przysparza korzyści, z których mogą wynikać dodatkowe obciążenia dla państwa. W istocie bowiem kredytobiorca, który uzyskał pożyczkę zagwarantowaną przez organy publiczne danego państwa członkowskiego, uzyskuje zwykle korzyść, ponieważ ponoszony przezeń koszt finansowy jest niższy niż koszt, który poniósłby on, gdyby musiał uzyskać to samo finansowanie i tę samą gwarancję po cenach rynkowych (zob. wyrok z dnia 3 kwietnia 2014 r., Francja/Komisja, C-559/12 P, EU:C:2014:217, pkt 95, 96 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 53 Następnie należy przypomnieć, że to do Komisji należy wykazanie istnienia pomocy państwa w rozumieniu art. 107 ust. 1 TFUE. W tym względzie, aby zbadać, czy przedsiębiorstwo będące beneficjentem uzyskuje korzyść gospodarczą, jakiej nie otrzymałoby w normalnych warunkach rynkowych, Komisja powinna przeprowadzić pełną analizę wszystkich istotnych elementów spornej transakcji oraz jej kontekstu, w tym sytuacji przedsiębiorstwa będącego beneficjentem oraz warunków panujących na właściwym rynku (zob. wyrok z dnia 26 maja 2016 r., Francja i IFP Énergies nouvelles/Komisja, T-479/11 i T-157/12, EU:T:2016:320, pkt 71 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 54 Co się tyczy w szczególności kryterium inwestora prywatnego, orzecznictwo uściśliło, że kryterium to, o ile ma ono zastosowanie, figuruje wśród elementów, które Komisja jest zobowiązana uwzględnić, aby ustalić istnienie takiej pomocy (wyrok z dnia 5 czerwca 2012 r., Komisja/EDF, C-124/10 P, EU:C:2012:318, pkt 103).
- 55 W konsekwencji, w sytuacji gdy wydaje się, że kryterium inwestora prywatnego może mieć zastosowanie, na Komisji spoczywa obowiązek zwrócenia się do zainteresowanego państwa członkowskiego o dostarczenie jej wszelkich istotnych informacji, które umożliwią jej sprawdzenie, czy

przesłanki możliwości zastosowania i stosowania tego kryterium są spełnione, i instytucja ta może odmówić zbadania takich informacji tylko wtedy, gdy przedłożone dowody pochodzą z okresu po wydaniu decyzji o dokonaniu spornej inwestycji (wyrok z dnia 5 czerwca 2012 r., Komisja/EDF, C-124/10 P, EU:C:2012:318, pkt 104). Jeśli państwo członkowskie dostarczy dowodów, do Komisji należy dokonanie całościowej oceny z uwzględnieniem wszelkich dowodów istotnych w danym przypadku, które umożliwiają jej ustalenie, czy jest oczywiste, że przedsiębiorstwo będące beneficjentem nie uzyskałoby porównywalnych udogodnień od podmiotu prywatnego (wyrok z dnia 24 stycznia 2013 r., Frucona Košice/Komisja, EU:C:2013:32, pkt 73).

- 56 Z powyższego wynika, że jeżeli państwo członkowskie powołuje się w toku postępowania administracyjnego na wspomniane kryterium, to w razie wątpliwości musi ono jednoznacznie wykazać na podstawie obiektywnych i weryfikowalnych dowodów, że wprowadzony w życie środek został podjęty w ramach jego działalności jako akcjonariusza. Owe dowody muszą jasno wskazywać na to, że dane państwo członkowskie przed przyznaniem korzyści gospodarczej lub równocześnie z nim wydało decyzję o dokonaniu inwestycji w kontrolowane przedsiębiorstwo publiczne za pomocą środka rzeczywiście wprowadzonego w życie. W związku z powyższym mogą być między innymi wymagane dowody, które wskazują na to, że wspomniana decyzja jest oparta na szacunkach gospodarczych porównywalnych z tymi, jakich w okolicznościach niniejszego przypadku rozsądny inwestor prywatny znajdujący się w sytuacji możliwie najbardziej podobnej do sytuacji wspomnianego państwa członkowskiego dokonałby przed przystąpieniem do tej inwestycji, by ustalić przyszłą opłacalność takiej inwestycji (wyrok z dnia 5 czerwca 2012 r., Komisja/EDF, C-124/10 P, EU:C:2012:318, pkt 82–84).
- 57 Natomiast szacunki gospodarcze przeprowadzone po przyznaniu korzyści, retrospektywne stwierdzenie rzeczywistej opłacalności inwestycji zrealizowanej przez dane państwo członkowskie lub późniejsze uzasadnienie wybranego faktycznie sposobu postępowania nie mogą wystarczyć do wykazania, że owo państwo członkowskie wydało – przed przyznaniem tej korzyści lub równocześnie z nim – taką decyzję w charakterze akcjonariusza (wyrok z dnia 5 czerwca 2012 r., Komisja/EDF, C-124/10 P, EU:C:2012:318, pkt 85). W istocie bowiem, w celu ustalenia, czy państwo zachowało się jak ostrożny inwestor działający w warunkach gospodarki rynkowej, należy usytuować się w kontekście chwili, w której wdrożono środki wsparcia finansowego, tak by ocenić racjonalność ekonomiczną postępowania państwa, unikając wszelkich ocen bazujących na sytuacji późniejszej (wyrok z dnia 16 maja 2002 r., Francja/Komisja, C-482/99, EU:C:2002:294, pkt 71). Dotyczy to zatem w szczególności sytuacji, w której Komisja bada istnienie pomocy państwa w związku ze środkiem, który nie został jej zgłoszony i który w momencie przeprowadzania badania przez tę instytucję został już wdrożony przez dany podmiot publiczny (zob. podobnie wyrok z dnia 25 czerwca 2015 r., SACE i Sace BT/Komisja, T-305/13, odwołanie w toku, EU:T:2015:435, pkt 94).
- 58 Wreszcie, jeśli chodzi o zakres kontroli sądowej zaskarżonej decyzji w świetle art. 107 ust. 1 TFUE, należy wskazać, że pojęcie pomocy państwa określone w tym postanowieniu ma charakter prawny i powinno być interpretowane w oparciu o elementy obiektywne. Z tego powodu sąd Unii powinien co do zasady przeprowadzić pełną kontrolę w kwestii ustalenia, czy dany środek wchodzi w zakres stosowania art. 107 ust. 1 TFUE, biorąc pod uwagę zarówno konkretne okoliczności rozpatrywanej przezeń sprawy, jak i techniczny lub złożony charakter ocen przeprowadzonych przez Komisję (zob. wyrok z dnia 2 marca 2012 r., Niderlandy/Komisja, T-29/10 i T-33/10, EU:T:2012:98, pkt 100 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 59 Prawdą jest, że Trybunał orzekł również, iż kontrola sądowa jest ograniczona, jeżeli chodzi o to, czy dany środek wchodzi w zakres stosowania art. 107 ust. 1 TFUE, jeżeli oceny przeprowadzone przez Komisję mają charakter techniczny lub złożony. Natomiast ustalenie, czy ma to miejsce w konkretnym przypadku, należy do Sądu (zob. wyrok z dnia 2 marca 2012 r., Niderlandy/Komisja, T-29/10 i T-33/10, EU:T:2012:98, pkt 101 i przytoczone tam orzecznictwo). W tym względzie, kiedy Komisja musi zastosować kryterium inwestora prywatnego w warunkach gospodarki rynkowej w celu sprawdzenia,

czy dany środek wchodzi w zakres stosowania art. 107 ust. 1 TFUE, posłużenie się tym kryterium wiąże się z zasady z dokonaniem przez Komisję złożonej oceny ekonomicznej (zob. podobnie wyrok z dnia 2 września 2010 r., Komisja/Scott, C-290/07 P, EU:C:2010:480, pkt 68).

- 60 W tym względzie Komisji przysługują wprawdzie szerokie uprawnienia dyskrecjonalne, z których korzystanie implikuje dokonywanie ocen ekonomicznych, jakie należy przeprowadzać w kontekście Unii, ale nie oznacza to, że sąd Unii winien zrezygnować z kontroli interpretacji danych o charakterze ekonomicznym dokonanej przez Komisję. Zgodnie z orzecznictwem sąd Unii powinien bowiem w szczególności dokonać nie tylko weryfikacji materialnej prawidłowości przytoczonych dowodów, ich wiarygodności i spójności, ale także kontroli tego, czy dowody te stanowią zbiór istotnych danych, które należy wziąć pod uwagę w celu oceny złożonej sytuacji, i czy mogą one stanowić poparcie dla wniosków wyciągniętych na ich podstawie (wyroki: z dnia 2 września 2010 r., Komisja/Scott, C-290/07 P, EU:C:2010:480, pkt 64, 65; z dnia 2 marca 2012 r., Niderlandy/Komisja, T-29/10 i T-33/10, EU:T:2012:98, pkt 102).
- 61 Jednakże w ramach tej kontroli sąd Unii nie może zastąpić oceny ekonomicznej dokonanej przez Komisję swoją własną oceną. Kontrola, jaką sprawują sądy Unii nad dokonywanymi przez Komisję złożonymi ocenami ekonomicznymi, jest bowiem kontrolą o zawężonym zakresie, która musi się ograniczać do sprawdzenia, czy przestrzegane były przepisy proceduralne oraz zasady dotyczące obowiązku uzasadnienia, a także czy dokonano prawidłowych ustaleń faktycznych, czy nie wystąpił oczywisty błąd w ocenie i czy nie doszło do nadużycia władzy (wyroki: z dnia 2 września 2010 r., Komisja/Scott, C-290/07 P, EU:C:2010:480, pkt 66; z dnia 2 marca 2012 r., Niderlandy/Komisja, T-29/10 i T-33/10, EU:T:2012:98, pkt 103).
- 62 W świetle przywołanego orzecznictwa należy dokonać oceny argumentów podniesionych przez skarżącą w odniesieniu do każdego ze spornych środków pomocy.

– *W przedmiocie środka nr 2 (gwarancja z 2008 r.)*

- 63 Skarżąca podnosi, że gwarancja z 2008 r. nie przyznaje jej żadnej korzyści w rozumieniu art. 107 ust. 1 TFUE, ponieważ spełnia ona przesłanki przewidziane w pkt 3.2 lit. a)–d) obwieszczenia w sprawie gwarancji.
- 64 W pierwszej kolejności Komisja błędnie zastosowała przesłankę przewidzianą w pkt 3.2 lit. a) obwieszczenia w sprawie gwarancji, która wymaga, by kredytobiorca nie miał problemów finansowych, aby wykluczyć istnienie pomocy państwa.
- 65 Sytuacja ekonomiczna Larko pogorszyła się około połowy 2008 r., podczas gdy w okresie od 2004 r. aż do połowy 2008 r. było ono przedsiębiorstwem rentownym o pozytywnych wynikach ekonomicznych, a tym samym stało się „przedsiębiorstwem zagrożonym”, w rozumieniu wytycznych dotyczących ratowania i restrukturyzacji przedsiębiorstw, wyłącznie od 2009 r., kiedy to w konsekwencji spadku międzynarodowej ceny niklu pogorszyła się jego sytuacja ekonomiczna.
- 66 Data decydująca dla zastosowania kryterium inwestora prywatnego, to jest data przyznania gwarancji, przypadała na drugą połowę 2008 r., mianowicie przed zakończeniem roku obrachunkowego 2008, a zatem zanim negatywne wyniki stały się widoczne w jego sprawozdaniach finansowych. Ponadto, wbrew twierdzeniom Komisji, Larko spełniło wynikający z greckiego ustawodawstwa obowiązek polegający na przyjęciu odpowiednich środków, w momencie gdy jego zasoby własne osiągnęły poziom poniżej 50%, zwołując walne zgromadzenie udziałowców spółki w terminie sześciu miesięcy od zakończenia roku obrachunkowego 2008.
- 67 W drugiej kolejności Komisja błędnie zastosowała przesłankę przewidzianą w pkt 3.2 lit. d) obwieszczenia w sprawie gwarancji, że za gwarancje płaci się cenę odpowiadającą cenie rynkowej.

- 68 Przede wszystkim roczna stawka opłaty z tytułu gwarancji wynosząca 1% odzwierciedlała dobrą wypłacalność Larko w momencie przyznania gwarancji, uwzględniając poziom rentowności, jaki Larko odnotowywało w trakcie trzech ostatnich lat; następnie Larko w tymże 2008 r. uzyskało pożyczkę bezgwarancyjną przyznaną przez ATE Bank, i wreszcie – wspomniana roczna opłata był zgodna z opłatami pobranymi przez państwo greckie z tytułu gwarancji pożyczek udzielonych innym spółkom znajdującym się w sytuacji podobnej do tej, w jakiej znajdowało się Larko.
- 69 W trzeciej kolejności Komisja błędnie zastosowała przesłanki przewidziane w pkt 3.2 lit. b) i c) obwieszczenia w sprawie gwarancji, z których pierwsza przewiduje, że gwarancja musi być powiązana z określoną transakcją finansową, dotyczącą ustalonej kwoty maksymalnej i ograniczoną w czasie, a druga – że gwarancja „nie obejmuje więcej niż 80% niespłaconego kredytu lub innego zobowiązania finansowego; to ograniczenie nie ma zastosowania w przypadku gwarancji dotyczących dłużnych papierów wartościowych”.
- 70 Komisja pominęła fakt, że wartość gwarancji mogła zostać oszacowana w sposób właściwy oraz że gwarantowana stopa zwrotu w wysokości 100% była uzasadniona w stosunku do gwarancji przyznanej na pokrycie dłużnego papieru wartościowego w rozumieniu dyrektywy 2004/109/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 15 grudnia 2004 r. w sprawie harmonizacji wymogów dotyczących przejrzystości informacji o emitentach, których papiery wartościowe dopuszczane są do obrotu na rynku regulowanym oraz zmieniającej dyrektywę 2001/34/WE (Dz.U. 2004, L 390, s. 38).
- 71 Komisja nie zgadza się z argumentami skarżącej.
- 72 Należy przypomnieć, że w zaskarżonej decyzji Komisja stwierdziła, iż rozpatrywany środek przynosił Larko selektywną korzyść, ponieważ środek ten nie spełniał przesłanek wyrażonych w pkt 3.2 lit. a) i d) obwieszczenia w sprawie gwarancji: z jednej strony Larko było przedsiębiorstwem zagrożonym, a z drugiej strony stawka opłaty wynosząca 1% rocznie nie odzwierciedlała ryzyka niewykonania zobowiązania w odniesieniu do gwarantowanych pożyczek.
- 73 Należy zatem zbadać, czy Komisja słusznie stwierdziła, że przesłanki przewidziane w pkt 3.2 lit. a) i d) obwieszczenia w sprawie gwarancji nie zostały w niniejszej sprawie spełnione, a gdyby teza ta znalazła potwierdzenie – czy brak wystąpienia tych przesłanek był wystarczający, by wykazać, że rozpatrywany środek przyznawał Larko korzyść w rozumieniu art. 107 ust. 1 TFUE, i to niezależnie od przesłanek przewidzianych w pkt 3.2 lit. b) i c) tego obwieszczenia.
- 74 W pierwszej kolejności, jeśli chodzi o przesłankę wyrażoną w pkt 3.2 lit. a) obwieszczenia w sprawie gwarancji, należy zbadać, czy Komisja mogła słusznie stwierdzić, że Larko było przedsiębiorstwem zagrożonym w rozumieniu tego obwieszczenia, a gdyby teza ta znalazła potwierdzenie – czy państwo greckie wiedziało lub powinno było wiedzieć o trudnej sytuacji tego przedsiębiorstwa w momencie przyznawania gwarancji z 2008 r.
- 75 Co się tyczy natomiast zakwalifikowania Larko jako „przedsiębiorstwa zagrożonego”, należy przypomnieć, że pkt 3.2 lit. a) obwieszczenia w sprawie gwarancji odsyła do wytycznych dotyczących ratowania i restrukturyzacji przedsiębiorstw.
- 76 Wytyczne te, w zakresie istotnym dla niniejszej sprawy, przewidują, co następuje:
- zgodnie z pkt 9 wytycznych za przedsiębiorstwo zagrożone uważa się „takie, które ani przy pomocy środków własnych, ani przy pomocy środków, które mogłyby uzyskać od właścicieli/akcjonariuszy lub wierzycieli, nie jest w stanie powstrzymać strat, które bez zewnętrznej interwencji władz publicznych niemal na pewno doprowadzą to przedsiębiorstwo do zniknięcia z rynku w perspektywie krótko- lub średnioterminowej”;

- zgodnie z pkt 10 lit. a) wytycznych z zasady i niezależnie od wielkości przedsiębiorstwa jest ono uznane za zagrożone, „w przypadku spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, jeżeli ponad połowa jej zarejestrowanego kapitału została utracona, w tym ponad jedna czwarta tego kapitału w okresie poprzedzających 12 miesięcy”;
 - w rozumieniu pkt 11, „nawet gdy nie zachodzi żadna z okoliczności wymienionych w pkt 10, przedsiębiorstwo może nadal być uznane za zagrożone, w szczególności gdy występują typowe oznaki, takie jak rosnące straty, malejący obrót, zwiększanie się zapasów, nadwyżki produkcji, zmniejszający się przepływ środków finansowych, rosnące zadłużenie, rosnące kwoty odsetek i zmniejszająca się lub zerowa wartość aktywów netto”.
- 77 W niniejszym przypadku w motywach 56–66 zaskarżonej decyzji Komisja zakwalifikowała Larko jako „przedsiębiorstwo zagrożone” w momencie przyznania spornych środków, w tym gwarancji z 2008 r. Komisja oparła się na sprawozdaniach finansowych Larko z okresów obrachunkowych od 2007 r. do pierwszego półrocza 2012 r. i przytoczyła następujące okoliczności:
- po pierwsze, co się tyczy zastosowania pkt 10 lit. a) wytycznych dotyczących ratowania i restrukturyzacji przedsiębiorstw w 2008 r., Larko dysponowało ujemnym kapitałem własnym, a jego skumulowane straty były wyższe niż jego kapitał zakładowy. Fakt, że kwota kapitału zakładowego Larko nie zmniejszyła się o więcej niż połowę, jak przewiduje pkt 10 wytycznych, wynikał wyłącznie z faktu, że przedsiębiorstwo nie przyjęło właściwych środków przewidzianych przez ustawodawstwo greckie;
 - po drugie, co się tyczy pkt 11 rzeczonych wytycznych, Larko odnotowało istotny spadek wartości obrotu pomiędzy 2007 a 2009 r. oraz istotne straty w 2008 i 2009 r. Ponadto, mimo iż Larko zwiększyło wartość obrotu i przychodów w 2010 i w 2011 r., wzrost ten nie był wystarczający, by przywrócić prawidłową sytuację finansową;
 - po trzecie, wbrew uwagom organów greckich, trudności Larko z 2008 i 2009 r. nie były wynikiem niskiej ceny żelazoniklu.
- 78 W świetle wyników ekonomicznych, do których odsyła zaskarżona decyzja, a które nie zostały zakwestionowane przez skarżącą, należy stwierdzić, że skarżąca wykazywała ujemny kapitał własny, odnotowywała istotne straty w stosunku do kapitału zakładowego, spadek wartości obrotu o niemalże połowę w stosunku do roku poprzedniego oraz istotne straty.
- 79 W tym względzie należy wskazać w pierwszej kolejności, że istnienie ujemnego kapitału własnego – na który powołuje się Komisja – można uważać za ważny wskaźnik trudnej sytuacji finansowej przedsiębiorstwa (zob. podobnie wyrok z dnia 3 marca 2010 r., Freistaat Sachsen i in./Komisja, T-102/07 i T-120/07, EU:T:2010:62, pkt 106). To samo dotyczy znacznego obniżenia wartości obrotu i istotnych strat odnotowanych przez Larko w 2008 r. – okoliczności powołanych skądinąd w pkt 11 wytycznych dotyczących ratowania i restrukturyzacji przedsiębiorstw (zob. pkt 77 akapit trzeci powyżej).
- 80 Następnie, z dokumentów zgromadzonych w aktach sprawy wynika, że gwarancja z 2008 r. została przyznana na mocy decyzji ministra z dnia 22 grudnia 2008 r. Wobec powyższego fakt, że deprecjacja przedsiębiorstwa zaczęła przejawiać się dopiero w połowie 2008 r., nie stanowił przeszkody dla uznania Larko przez Komisję, z końcem 2008 r., to jest w momencie przyznania gwarancji, za przedsiębiorstwo zagrożone.
- 81 Wreszcie, jak zostało podkreślone w pkt 63 i 64 zaskarżonej decyzji, fakt, że trudna sytuacja przedsiębiorstwa została spowodowana niespodziewanym spadkiem ceny żelazoniklu, sam w sobie nie podważa wniosku, że Larko było przedsiębiorstwem zagrożonym.

- 82 W konsekwencji Komisja, na podstawie dowodów, jakimi dysponowała, i w oparciu o zakres służącego jej uznania (zob. orzecznictwo cytowane w pkt 60 powyżej), mogła słusznie uznać, że Larko było w momencie przyznawania gwarancji z 2008 r. przedsiębiorstwem zagrożonym
- 83 W związku z powyższym należy zbadać, czy w momencie przyznania gwarancji w 2008 r. państwo greckie jako udziałowiec Larko powinno było wiedzieć o trudnej sytuacji tego przedsiębiorstwa. Zgodnie z orzecznictwem cytowanym w pkt 56 powyżej wątpliwość, czy państwo członkowskie zachowało się jak inwestor prywatny, winna bowiem zostać rozstrzygnięta w momencie podjęcia przez to państwo decyzji o inwestycji.
- 84 Skarżąca podnosi, że ta trudna sytuacja ujawniła się dopiero na koniec 2008 r. kiedy to została uwydatniona w danych finansowych sporządzonych z końcem roku budżetowego. W odpowiedzi na pytanie zadane przez Sąd skarżąca uściśliła, że jako spółka nienotowana na giełdzie nie miała ona obowiązku sporządzania sprawozdań kwartalnych lub innych zestawień przejściowych, i nie przedstawiła takich dowodów Sądowi.
- 85 W aktach sprawy nie znajdował się żaden dowód, który wykazałby z całą pewnością, że państwo członkowskie wiedziało o trudnej sytuacji, w jakiej znajdowało się Larko w momencie przyznania gwarancji z 2008 r. Pojawia się zatem pytanie, czy Komisja uczyniła zadość spoczywającemu na niej ciężarowi dowodu, oparłszy się co do zasady na domniemaniu, zgodnie z którym państwo greckie powinno było wiedzieć o trudnej sytuacji, w której znalazło się Larko z końcem 2008 r., w momencie przyznania gwarancji.
- 86 Należy wskazać w tym względzie, że w rozumieniu orzecznictwa przytoczonego w pkt 56 powyżej, jeżeli państwo członkowskie powołuje się w toku postępowania administracyjnego na kryterium inwestora prywatnego, to w razie wątpliwości musi ono jednoznacznie wykazać na podstawie obiektywnych i weryfikowalnych dowodów, że wprowadzony w życie środek został podjęty w ramach jego działalności jako akcjonariusza, w szczególności na podstawie dowodów, które wskazują na to, że wspomniana decyzja jest oparta na szacunkach gospodarczych porównywalnych z tymi, jakich w okolicznościach niniejszego przypadku rozsądny inwestor prywatny znajdujący się w sytuacji możliwie najbardziej podobnej do sytuacji wspomnianego państwa członkowskiego dokonałby przed przystąpieniem do tej inwestycji, by ustalić jej przyszłą rentowność.
- 87 Już w decyzji o wszczęciu postępowania w niniejszej sprawie Komisja stwierdziła, że Larko od 2008 r. było przedsiębiorstwem zagrożonym, co wynikało z jego sprawozdań finansowych, jak wskazano w pkt 78 powyżej. Ponadto skarżąca potwierdziła w swych pismach procesowych, że „[jej] negatywny profil ekonomiczny [...] zaczął być dostrzegalny od lipca 2008 r.”, oraz, podkreśliwszy, że „wykazywała się [ona] rentownością i odnotowywała dobre wyniki ekonomiczne do połowy tego roku”, przyznała, że „odnotowała następnie drastyczne pogorszenie, które ostatecznie doprowadziło do tego, że pod koniec roku posiadała wyjątkowo negatywny profil ekonomiczny”.
- 88 Jednakże ani organy greckie w toku postępowania administracyjnego, ani skarżąca w trakcie niniejszego postępowania nie wykazały, by państwo greckie podjęło jakiegokolwiek próby zbadania sytuacji gospodarczej i finansowej, w jakiej znajdowało się Larko w momencie udzielenia gwarancji z 2008 r. Co więcej, ani organy greckie, ani skarżąca nie wykazały, w szczególności na podstawie dokumentów księgowych skarżące, że organy greckie nie mogły zapoznać się z trudną sytuacją finansową, z jaką borykała się skarżąca.
- 89 W tych okolicznościach należy stwierdzić, że racjonalne – lub przynajmniej nie w oczywisty sposób błędne – było to, że Komisja uznała, iż rozważny udziałowiec przed udzielaniem gwarancji takiej jak gwarancja z 2008 r. przynajmniej zasięgnąłby informacji co do aktualnej sytuacji gospodarczej i finansowej przedsiębiorstwa. Ponadto państwo greckie było większościovym udziałowcem tej spółki, a środek został przyznany pod koniec roku obrachunkowego.

- 90 W świetle tych rozważań należy stwierdzić, że Komisja nie dopuściła się oczywistego błędu w ocenie, kwalifikując Larko jako przedsiębiorstwo, które w momencie przyznania środka nr 2 było zagrożone, oraz stwierdzając tym samym, że przesłanka wyrażona w pkt 3.2 lit. a) obwieszczenia w sprawie gwarancji nie została spełniona.
- 91 W następnej kolejności należy przypomnieć, że pkt 3.2 lit. d) obwieszczenia w sprawie gwarancji przewiduje co do zasady, że ponoszone ryzyko powinno być normalnie wynagradzane odpowiednią stawką za kwotę będącą przedmiotem gwarancji.
- 92 Bardziej szczegółowo, w rozumieniu pkt 3.2 lit. d) obwieszczenia w sprawie gwarancji, cena gwarancji jest co najmniej tak wysoka, jak właściwy poziom odniesienia stawki za gwarancję na rynkach finansowych. Jeśli na rynkach finansowych nie można znaleźć właściwego poziomu odniesienia stawki za gwarancję, należy porównać łączny koszt finansowy gwarantowanego kredytu, w tym stopę procentową kredytu i stawkę za gwarancję, z ceną rynkową podobnego kredytu bez gwarancji. W obu przypadkach, aby określić odpowiednią cenę rynkową, należy wziąć pod uwagę charakterystykę gwarancji i objętego nią kredytu, w szczególności jego kwotę i czas realizacji transakcji, zabezpieczenie udzielone przez kredytobiorcę i inne doświadczenia wpływające na ocenę wskaźnika spłaty, prawdopodobieństwo braku spłaty przez kredytobiorcę ze względu na jego sytuację finansową, jego sektor działalności i perspektywy, a także inne warunki ekonomiczne. Analiza ta powinna w szczególności umożliwiać klasyfikację kredytobiorcy na podstawie ratingu ryzyka. Taką klasyfikację może przedstawić agencja ratingowa o międzynarodowej renomie lub może to być rating wewnętrzny stosowany przez bank udzielający kredytu objętego gwarancją.
- 93 W niniejszej sprawie w motywie 73 zaskarżonej decyzji Komisja stwierdziła, że „nie można uznać, że roczna stawka opłaty z tytułu gwarancji państwowej wynosząca 1% odzwierciedla ryzyko niewykonania zobowiązania w odniesieniu do gwarantowanych pożyczek, biorąc pod uwagę poważne trudności finansowe [Larko] i w szczególności wysoki współczynnik zadłużenia do kapitału własnego”.
- 94 Chociaż wniosek ten nie jest wyjątkowo szczegółowy, to jednak nie jest on obarczony oczywistym błędem w ocenie.
- 95 Wprawdzie Komisja nie ustaliła ani właściwego poziomu odniesienia stawki za gwarancję na rynkach finansowych, ani ceny rynkowej podobnego kredytu bez gwarancji. Nie dokonała ona również klasyfikacji Larko na podstawie ratingu ryzyka opracowanego przez międzynarodową agencję ratingową lub przez bank udzielający kredytu objętego gwarancją.
- 96 Jednakże, zważając na trudności gospodarcze i finansowe Larko, wniosek, że przedsiębiorstwo to nie mogłoby uzyskać gwarancji z 2008 r. po cenie tak niskiej opłaty z tytułu gwarancji, która zasadniczo ma zastosowanie do transakcji niewiązanych się z wysokim ryzykiem, bez interwencji państwa, nie jest oczywiście błędny.
- 97 Ponadto, chociaż w pkt 37 decyzji o wszczęciu postępowania Komisja wyraźnie wskazała, że na pierwszy rzut oka nie wydaje się, aby roczna stawka opłaty z tytułu gwarancji wynosząca 1% odzwierciedlała ryzyko niewykonania zobowiązania w odniesieniu do gwarantowanych pożyczek, zważywszy na poważne trudności finansowe Larko, zwłaszcza na wysoki współczynnik zadłużenia do kapitału własnego, ujemny kapitał własny, ani skarżąca, ani organy greckie nie przedstawiły w toku formalnego postępowania wyjaśniającego dowodów, które mogłyby wykazać, że omawiana opłata odpowiadała opłacie z tytułu gwarancji oferowanej na rykach finansowych lub cenie rynkowej podobnego kredytu bez gwarancji.
- 98 W tych okolicznościach Komisja mogła słusznie ograniczyć się do wskazania, że w świetle sytuacji ekonomicznej Larko roczna opłata gwarancyjna w wysokości 1% nie mogła zostać uznana za odzwierciedlającą ryzyko niewykonania zobowiązań wynikających z gwarantowanych pożyczek.

- 99 W odniesieniu do innych konkretnych argumentów skarżącej, po pierwsze, należy zauważyć, że z uwagi na jej problematyczną sytuację trudno uwierzyć, iż prywatny inwestor udzieliłby tej gwarancji wyłącznie na podstawie rentowności Larko odnotowanej w trzech poprzednich latach, bez żadnego dowodu aktualnej siły tej spółki i bez odniesienia do jej perspektyw na przyszłość.
- 100 Po drugie, pozostaje stwierdzić, że udzielenie pożyczki bez gwarancji przez ATE Bank nie jest wystarczającym dowodem na pełną wypłacalność Larko, jako że ATE Bank jest własnością państwa greckiego. Ponadto, jak twierdzi Komisja, fakt, że po uzyskaniu pożyczki bez gwarancji od ATE Bank Larko otrzymało pożyczkę, która wymagała ustanowienia rozpatrywanej gwarancji, dowodzi, że sytuacja ekonomiczna Larko pogorszyła się w konsekwencji w tym samym roku.
- 101 Po trzecie, wyłącznie fakt, że państwo greckie udzieliło innym przedsiębiorstwom gwarancji o porównywalnych stawkach opłaty, nie jest podstawą, by zachowanie tego państwa utożsamiać z zachowaniem inwestora prywatnego.
- 102 Wynika stąd, że Komisja nie popełniła oczywistego błędu w ocenie, stwierdzając, że roczna opłata gwarancyjna wynosząca 1% nie była zgodna z zachowaniem inwestora prywatnego.
- 103 W trzeciej kolejności powstaje pytanie, czy – jak twierdzi skarżąca – spełnienie przesłanek określonych w pkt 3.2 lit. b) i c) komunikatu w sprawie gwarancji wystarczy, aby wykluczyć istnienie korzyści w rozumieniu art. 107 ust. 1 TFUE, nawet jeżeli przesłanki wyrażone w pkt 3.2 lit. a) i d) tego komunikatu nie są spełnione.
- 104 W tym względzie należy przypomnieć, że pkt 3.2 tego komunikatu uściśla, że przesłanki wyrażone w tym punkcie w lit. a)–d) mają charakter kumulatywny, a ich spełnienie „wystarcza, aby wykluczyć istnienie pomocy państwa”. Wynika stąd, że spełnienie jednej lub większości z tych przesłanek samo w sobie nie wyklucza istnienia pomocy państwa.
- 105 Chociaż prawdą jest, że jak wskazano w pkt 3.6 komunikatu w sprawie gwarancji, na który powołuje się skarżąca, niespełnienie którejkolwiek z przesłanek przewidzianych w tym punkcie nie oznacza, iż gwarancja jest automatycznie kwalifikowana jako pomoc państwa, to podkreślenia wymaga fakt, że jak wynika z pkt 74–102 powyżej, Komisja w zaskarżonej decyzji nie przystąpiła do tego rodzaju automatycznej kwalifikacji, ale oparła swoją decyzję na konkretnych dowodach, zgodnie z którymi sporny środek nie był zgodny z zasadą prywatnego inwestora.
- 106 W świetle tych rozważań należy uznać, że argumenty skarżącej dotyczące spełnienia przesłanek wyrażonych w pkt 3.2 lit. b) i c) komunikatu w sprawie gwarancji są bezskuteczne. W rzeczywistości spełnienie tych dwóch przesłanek, przy założeniu, że tak się w istocie stało, nie wystarcza samo w sobie, aby wykluczyć istnienie korzyści w rozumieniu art. 107 ust. 1 TFUE.
- 107 Należy zatem oddalić pierwszą część zarzutu pierwszego w zakresie, w jakim dotyczy ona środka nr 2.
- *W przedmiocie środka nr 3 (podwyższenie kapitału z 2009 r.)*
- 108 Skarżąca podnosi, że podwyższenie kapitału z 2009 r. nie przyznaje jej żadnej korzyści w rozumieniu art. 107 ust. 1 TFUE, ponieważ jest ono zgodne z zasadą inwestora prywatnego, z następujących względów:
- po pierwsze, poprzez owo podwyższenie kapitału państwo greckie, jako udziałowiec, zmierzało do zapewnienia długoterminowej rentowności Larko, chroniąc wartość ekonomiczną tego przedsiębiorstwa w czasie recesji i uzyskując średnio- i długoterminowo zysk poprzez sprzedaż spółki;

- po drugie, podwyższeniu kapitału towarzyszyło przyjęcie środków zmierzających do obniżenia kosztów produkcji i zwiększenie konkurencyjności Larko;
- po trzecie, państwo zamierzało nabyć udział większościowy w celu rozpoczęcia sprzedaży spółki;
- po czwarte, zaskarżona decyzja jest obarczona błędem w odniesieniu do oceny udziału ETE w rozpatrywanym podwyższeniu kapitału;
- po piąte, decyzja ta niesłusznie wprowadziła rozróżnienie między udziałem ETE a udziałem państwa. Tytułem ewentualnym skarżąca podnosi, że podwyższenie kapitału w 2009 r. nie powinno być uznane za korzyść w rozumieniu art. 107 ust. 1 TFUE w odniesieniu do kwoty niezbędnej do utrzymania takiego samego udziału, jaki państwo greckie miało w Larko przed podwyższeniem kapitału, a zatem w celu obrony swojej „dynamicznej pozycji jako udziałowca”.

109 Komisja nie zgadza się z argumentami skarżącej.

110 W zaskarżonej decyzji Komisja uznała, że podwyższenie kapitału w 2009 r. stanowi korzyść w rozumieniu art. 107 ust. 1 TFUE, ponieważ, po pierwsze, przed podwyższeniem kapitału udziałowcom nie przedstawiono żadnego planu restrukturyzacji, mimo że Larko było przedsiębiorstwem zagrożonym, a po drugie, ostateczna kwota podwyższenia kapitału była niewystarczająca do pokrycia ujemnego kapitału Larko i nie mogła w związku z tym być traktowana jako środek chroniący wartość przedsiębiorstwa i wspierający jego restrukturyzację. Komisja podkreśliła również przede wszystkim, że udział ETE nie był wystarczającym dowodem na współistnienie udziału państwa i prywatnych udziałowców, ponieważ spółka ta była powiązana z Larko nie tylko jako udziałowiec, ale także jako wierzyciel, a następnie, że państwo greckie już uprzednio udzieliło Larko gwarancji w 2008 r., i wreszcie – że drugi udziałowiec, Publik Power Corporation, oświadczył, że nie będzie uczestniczyć w podwyższaniu kapitału.

111 W tym względzie należy wskazać, że jak twierdzi Komisja, skarżąca nie przedstawiła żadnych dowodów, w szczególności prawdziwego biznesplanu, który wykazywałby, że państwo greckie dokonało oceny długoterminowej rentowności Larko. W odpowiedzi na pytanie Sądu skarżąca złożyła protokół z nadzwyczajnego posiedzenia zarządu w dniu 18 marca 2009 r., który poświadczał, że przewodniczący zarządu wskazał, iż biznesplan został przedłożony w dniu 19 grudnia 2008 r. na spotkaniu z ministrem finansów i z innymi udziałowcami. Z akt sprawy nie wynika jednak, że taki plan, który nie został swoją drogą przekazany Sądowi i którego istnienie kwestionuje Komisja, został przesłany Komisji w toku postępowania administracyjnego. Istnienie tego planu, przy założeniu, że plan taki istniał, i niezależnie od jego treści, nie ma zatem znaczenia dla oceny legalności zaskarżonej decyzji.

112 W tych okolicznościach brak jakichkolwiek dowodów na to, że państwo greckie dokonało oceny długoterminowej rentowności Larko, stanowi ważną wskazówkę, iż rozpatrywane podwyższenie kapitału było pozbawione racji z ekonomicznego punktu widzenia.

113 Prawdą jest, że w przeciwieństwie do tego, co Komisja stwierdziła w motywie 80 zaskarżonej decyzji, rzeczywisty wzrost kapitału, który w motywie 16 tej samej decyzji został wyceniony na 65,5 mln EUR, z czego około 45 mln EUR zostało wniesione przez państwo greckie, nie był niewystarczający na pokrycie ujemnego kapitału własnego Larko, który, jak wynika z tabeli zamieszczonej w motywie 56 tej decyzji, wynosił 35 mln EUR. Jest to jednak błąd, który nie może podważyć zasadności oceny Komisji, opierającej się przede wszystkim na braku planu restrukturyzacji.

114 W związku z tym wniosek, że w okolicznościach niniejszej sprawy rozważny inwestor działający w charakterze udziałowca spółki nie dokonałby tak istotnego jej dokapitalizowania, nie dysponując jakimikolwiek danymi dotyczącymi perspektyw gospodarczych i finansowych tej spółki ani planem restrukturyzacji, był racjonalny, a przynajmniej nie był w oczywisty sposób błędny, biorąc pod uwagę fakt, że Larko było przedsiębiorstwem zagrożonym.

- 115 Wniosku tego nie są w stanie podważyć szczegółowe argumenty przedstawione przez skarżącą.
- 116 Przede wszystkim fakt, że co do zasady przewidziano środki naprawcze i środki na rzecz przywrócenia rentowności – przy założeniu, że zostałyby to wykazane – nie jest sam w sobie dowodem na to, że podwyższenie kapitału w 2009 r. było rentowne, i to tym bardziej w sytuacji braku rzeczywistego planu restrukturyzacji. To samo dotyczy dokumentu przedstawionego przez skarżącą w odpowiedzi na pytania Sądu, zawierającego wykaz bardzo ogólnych środków obniżenia kosztów, nawet przy założeniu, że wykaz ten został sporządzony przez organy greckie w toku postępowania administracyjnego, co nie zostało wykazane.
- 117 Następnie skarżąca nie przedstawiła żadnych dowodów poprzedzających podwyższenie kapitału w 2009 r. i wykazujących, że państwo poprzez ten środek zmierzało w rzeczywistości do nabycia większościowego udziału w kapitale Larko w celu rozpoczęcia sprzedaży tej spółki oraz że strategia ta była zgodna z zasadą prywatnego inwestora. Poza tym przedstawiony przez skarżącą protokół z walnego zgromadzenia udziałowców Larko z 2009 r. nie dostarczał żadnej konkretnej wskazówki w tym zakresie.
- 118 Ponadto z akt sprawy w żaden sposób nie wynika, by nabycie przez państwo greckie większościowego udziału w Larko miało sprzyjać sprzedaży tego przedsiębiorstwa na korzystniejszych warunkach i że w konsekwencji nabycie to pozostawało w zgodzie z zachowaniem prywatnego udziałowca.
- 119 Wreszcie, co się tyczy równoczesnego udziału ETE w podwyższeniu kapitału w 2009 r., należy, po pierwsze, przypomnieć, że współistnienie inwestycji publicznych i prywatnych, nawet w sytuacji inwestycji prywatnych o znacznej wartości, nie wystarcza samo w sobie, by stwierdzić brak pomocy w rozumieniu art. 107 ust. 1 TFUE, bez uwzględnienia pozostałych istotnych okoliczności faktycznych lub prawnych (zob. podobnie wyrok z dnia 11 września 2012 r., Corsica Ferries France/Komisja, T-565/08, EU:T:2012:415, pkt 122).
- 120 Po drugie, należy również wskazać, że kwota wkładu państwa jest dwukrotnie wyższa od wkładu ETE oraz że spółka ta, będąca głównym udziałowcem Larko przed podwyższeniem kapitału, stała się drugim w kolejności największym akcjonariuszem po przeprowadzeniu tej transakcji. Ponadto przedłożone przez Komisję roczne sprawozdanie finansowe ETE za 2008 r. potwierdza, że spółka ta odpisała w całości wartość księgową swoich udziałów kapitałowych w Larko, ponieważ w świetle trudności finansowych tego przedsiębiorstwa ETE nie przewidywało odzyskania wartości księgowej swej inwestycji. W tych okolicznościach udział ETE [w podwyższeniu kapitału Larko] nie może stanowić żadnego poparcia dla argumentów skarżącej.
- 121 Należy zatem oddalić pierwszą część zarzutu pierwszego w zakresie, w jakim dotyczy ona środka nr 3.
- *W przedmiocie środka nr 4 (gwarancja z 2010 r.)*
- 122 Skarżąca podnosi, że gwarancja z 2010 r. nie przyznaje jej żadnej korzyści w rozumieniu art. 107 ust. 1 TFUE, ponieważ jest ona zgodna z zasadą inwestora prywatnego, z następujących względów:
- po pierwsze, udzielenie gwarancji w okolicznościach takich jak te w niniejszej sprawie było powszechną praktyką, tym bardziej że wyrok Areios Pagos (sądu kasacyjnego), który zawiesił wykonanie [wyroku sądu apelacyjnego], przewidywał możliwość wygrania przez Larko sprawy w postępowaniu głównym;
 - po drugie, Larko było przedsiębiorstwem zagrożonym i poniosłoby nieodwracalną szkodę w wyniku przyspieszenia zajęcia aktywów, które nastąpiłoby w przypadku braku udzielenia gwarancji, wobec czego państwo greckie, jako udziałowiec, musiało je wesprzeć w celu przygotowania prywatyzacji;

- po trzecie, zabezpieczenie, okres [gwarancji] i stawka opłaty z tytułu gwarancji z 2010 r. odpowiadały warunkom rynkowym;
 - po czwarte, wbrew temu, co deklaruje Komisja w motywie 42 zaskarżonej decyzji, nie wynika z niej w żaden sposób, że ETE nie wydałoby listu gwarancyjnego bez gwarancji ze strony państwa. W każdym razie ETE miało bardzo szczególną pozycję, ponieważ było większościowym udziałowcem spółki będącej wierzycielem Larko, będącej stroną przeciwną w postępowaniu sądowym, w ramach którego została przyznana gwarancja z 2010 r.
- 123 Ponadto skarżąca utrzymuje na marginesie, że środek ten nie przysporzył jej żadnej korzyści, ponieważ państwo greckie jest jej wierzycielem, i to niezależnie od faktu, że organy greckie, inaczej niż w przypadku środka nr 6, nie powoływały się na ten argument w toku postępowania administracyjnego.
- 124 Komisja nie zgadza się z argumentami skarżącej.
- 125 W zaskarżonej decyzji Komisja ustaliła, że chociaż w podobnych okolicznościach udzielanie gwarancji może stanowić praktykę handlową, w niniejszym przypadku państwo przejęło całość ryzyka i zagwarantowało dług, w sytuacji gdy Larko znajdowało się w trudnym położeniu, a prywatny udziałowiec ETE nie uczestniczył proporcjonalnie w tym ryzyku. Co więcej, rozpatrywany środek nie spełniał przesłanek określonych w pkt 3.2 obwieszczenia w sprawie gwarancji, ponieważ stawka opłaty z tytułu gwarancji wynosząca 2% nie odzwierciedlała ryzyka niewykonania zobowiązania przez Larko.
- 126 Należy stwierdzić, że argumenty skarżącej nie mogą podważyć tego wniosku.
- 127 Po pierwsze, nic nie wskazuje na to, by wyrok Areios Pagos (sądu kasacyjnego) zawieszający wykonanie [wyroku sądu apelacyjnego] przewidywał możliwość wygrania przez Larko sprawy w postępowaniu głównym. Wbrew temu, co twierdzi skarżąca, okoliczność, że sąd oddał wniosek o zawieszenie wykonania, „jeżeli uznaje, że ryzyko powstania szkody nie jest prawdopodobne”, niekoniecznie oznacza, że w przeciwnym przypadku, w którym sąd zawiesza wykonanie wyroku, tak jak w niniejszej sprawie, uważa on za prawdopodobne wygranie sporu w postępowaniu głównym, gdyż wspomniany powyżej wyrok dotyczy jedynie możliwości powstania szkody, a nie istnienia długu, którego dotyczy spór w postępowaniu głównym.
- 128 Argument ten jest także w każdym wypadku bezskuteczny. W rzeczywistości, niezależnie od prawdopodobieństwa wygrania sporu przed sądem krajowym – a zatem potwierdzenia istnienia długu – Komisja doszła do wniosku o istnieniu pomocy państwa, ponieważ państwo przejęło całość ryzyka i zapewniło gwarancję długu, w sytuacji gdy Larko znajdowało się w trudnej sytuacji, gdy prywatny udziałowiec ETE nie uczestniczył proporcjonalnie w ryzyku i gdy stawka opłaty z tytułu gwarancji wynosząca 2% nie odzwierciedlała ryzyka niewykonania zobowiązania przez Larko (zobacz pkt 125 powyżej).
- 129 Po drugie, okoliczność, że Larko było przedsiębiorstwem zagrożonym, nie uzasadnia, z punktu widzenia prywatnego udziałowca, faktu, że wobec potrzeby interwencji ze strony udziałowców państwo samo przejmuje całość ryzyka po cenie bardzo niskiej opłaty z tytułu gwarancji.
- 130 Po trzecie, skarżąca nie wykazała, by Komisja popełniła oczywisty błąd w ocenie, uznając, że stawka opłaty z tytułu gwarancji wynosząca 2% nie odpowiada warunkom rynkowym, biorąc pod uwagę obniżoną wysokość tej stawki oraz fakt, że Larko, będąc przedsiębiorstwem zagrożonym, było narażone na ryzyko niewykonania zobowiązania.

131 Po czwarte, niezależnie od tego, czy organy greckie uznały, że ETE nie udzieliłoby gwarancji przy braku gwarancji ze strony państwa, jak wynika z motywu 42 zaskarżonej decyzji, należy uznać, że w przeciwieństwie do tego, czego można by racjonalnie oczekiwać od prywatnych właścicieli udziałów spółki, ETE nie uczestniczyło wraz z państwem w ryzyku wynikającym z rozpatrywanej gwarancji.

132 W każdym wypadku, nawet jeśliby uznać, że ze względu na swą szczególną pozycję ETE nie powinno było uczestniczyć w ryzyku związanym z gwarancją z 2010 r., to jednak pozostaje faktem, że jak zostało wskazane powyżej, Larko nie uzyskałoby takiej gwarancji na rynku oraz że stawka opłaty z tytułu gwarancji wynosząca 2% nie odzwierciedlała ryzyka niewykonania zobowiązania przez Larko. W związku z tym Komisja nie popełniła oczywistego błędu w ocenie, stwierdzając, że Larko uzyskało korzyść, której nie mogłoby uzyskać na rynku.

133 Należy zatem oddalić pierwszą część zarzutu pierwszego w zakresie, w jakim dotyczy ona środka nr 4.

– *W przedmiocie środka nr 6 (gwarancje z 2011 r.)*

134 Skarżąca podnosi, że gwarancje z 2011 r. nie przyznają jej żadnej korzyści w rozumieniu art. 107 ust. 1 TFUE, ponieważ ewentualny element pomocy zawarty w tych gwarancjach zostałby zrekompensowany zaległościami podatkowymi należnymi skarżącej od państwa greckiego.

135 W szczególności w zaskarżonej decyzji Komisja niesłusznie odrzuciła argument organów greckich, jakoby możliwe było potrącenie wierzytelności Larko względem państwa greckiego, wynikającej ze zwrotu podatku, z kwotą pomocy. W tym względzie ocena rozpatrywanego środka będzie kolidowała z oceną środka nr 5 (zob. pkt 5 powyżej), w której Komisja uznała, że potrącenie takie nie powodowało żadnej korzyści selektywnej.

136 Skarżąca twierdzi, że argument ten odnosi się nie do potrącenia zaległości państwa względem Larko i przyszłego długu, lecz do potrącenia zaległości z ewentualnym elementem pomocy zawartym w gwarancjach z 2011 r., który istniał w momencie przyznania tej pomocy pod koniec 2011 r. Ponadto argument ten nie jest wewnętrznie sprzeczny, ponieważ po dokonaniu potrącenia w ramach środka nr 5 pozostałoby saldo długu państwa wobec Larko.

137 Komisja nie zgadza się z argumentami skarżącej.

138 W zaskarżonej decyzji, odnosząc się do oceny gwarancji z 2011 r., Komisja odsyła do swej oceny środków nr 2 i 4, w odniesieniu do których uznała, że przysparzały one Larko selektywnej korzyści, ponieważ Larko było zagrożonym przedsiębiorstwem, a stawka opłaty wynosząca 1% rocznie nie odzwierciedlała ryzyka niewykonania zobowiązania w odniesieniu do gwarantowanych pożyczek.

139 Przede wszystkim należy stwierdzić, że na dokonaną przez Komisję ocenę środków nr 2 i 4 nie miał wpływu oczywisty błąd w ocenie, jak wynika z pkt 63–107 i 122–133 powyżej.

140 Następnie należy stwierdzić, że dokonana przez Komisję ocena środka nr 5 – w ramach której Komisja ustaliła, że zastąpienie listami gwarancyjnymi zaliczki na dodatkowy podatek, którego dotyczyło postępowanie sądowe, nie stanowiło pomocy państwa – nie stała się dla skarżącej przyczynkiem do sformułowania żadnego zarzutu.

141 W odniesieniu do tego ostatniego środka Komisja uznała bowiem w motywie 97 zaskarżonej decyzji, że uprawnienie do zastąpienia zapłaty dodatkowego podatku listami gwarancyjnymi została przyznane Larko przez sąd na podstawie obiektywnych kryteriów i zgodnie z ustawodawstwem krajowym znajdującym zastosowanie do każdego przedsiębiorstwa znajdującego się w podobnej sytuacji.

- 142 Nie dotyczy to jednak środka nr 6, co do którego skarżąca podnosi, jak argumentowały organy greckie, że uzyskana korzyść została potrącona z należnościami podatkowymi jakie Larko miało wobec państwa greckiego z tytułu zaległego zwrotu podatku. Jak wynika bowiem z utrwalonego orzecznictwa, żaden środek nie może uniknąć kwalifikacji jako pomoc państwa, jeśli jego beneficjent ponosi szczególny ciężar, odrębny i pozostający bez związku z danym środkiem (zob. wyrok z dnia 26 lutego 2015 r., Orange/Komisja, T-385/12, niepublikowany, EU:T:2015:117, pkt 40 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 143 Należy zatem stwierdzić, że Komisja nie dopuściła się oczywistego błędu w ocenie, uznając w zaskarżonej decyzji, że środek nr 6 przyznawał Larko korzyść w rozumieniu art. 107 ust. 1 TFUE.
- 144 W konsekwencji należy oddalić pierwszą część zarzutu pierwszego w zakresie, w jakim dotyczy ona środka nr 6, a co za tym idzie – oddalić pierwszą część tego zarzutu w całości.

W przedmiocie drugiej części zarzutu pierwszego, dotyczącej wykorzystania zasobów państwowych w rozumieniu art. 107 ust. 1 TFUE w stosunku do środków nr 2, 4 i 6

- 145 W ramach drugiej części zarzutu pierwszego skarżąca kwestionuje ocenę Komisji dotyczącą wykorzystania zasobów państwowych w stosunku do środków nr 2, 4 i 6.
- 146 Skarżąca twierdzi, że środki te nie wiązały się z wykorzystaniem zasobów państwowych, ponieważ nie pociągały za sobą wystarczająco konkretnego ryzyka dla budżetu państwa, zważywszy na pełną wypłacalność skarżącej, brak jakiegokolwiek historii gwarancyjnej oraz fakt, że wspomniane gwarancje nie zostały następnie wykorzystane.
- 147 Poza tym skarżąca dodaje, że środek nr 6 nie łączył się z wykorzystaniem zasobów państwowych, ponieważ w momencie przyznania tego środka państwo greckie miało około 60 mln EUR długu względem Larko, wynikającego ze zwrotu podatków, takich jak podatek od wartości dodanej (VAT).
- 148 Komisja nie zgadza się z argumentami skarżącej.
- 149 Na wstępie należy odnotować, że w niniejszym przypadku ocena przesłanki dotyczącej wykorzystania zasobów państwowych jest wtórna w stosunku do istnienia selektywnej korzyści, będącej przedmiotem pierwszej części zarzutu pierwszego. W istocie, zgodnie z utrwalonym orzecznictwem, każda gwarancja państwowa, która nie uzyskuje odpowiedniego wynagrodzenia na warunkach rynkowych, może wiązać się z utratą zasobów państwowych, nawet jeśli nie zostały one uruchomione, ponieważ może oznaczać dodatkowe obciążenie dla państwa (zob. podobnie wyrok z dnia 3 kwietnia 2014 r., Francja/Komisja, C-559/12 P, EU:C:2014:217, pkt 95 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 150 W konsekwencji, w zakresie, w jakim gwarancje z 2008, 2010 i 2011 r. nie zostały przyznane na warunkach rynkowych, oczywiste jest, że te same środki wiążą się z wykorzystaniem zasobów państwowych w rozumieniu art. 107 ust. 1 TFUE.
- 151 Ponadto, w odniesieniu do środka nr 6, wniosku tego nie podważa istnienie, choćby nawet ustalonych, zaległości państwa względem Larko, wynikających ze zwrotu podatku. Jak wynika bowiem z orzecznictwa przytoczonego w pkt 142 powyżej, środek nie może uniknąć kwalifikacji jako pomoc państwa, jeżeli beneficjent tego środka ponosi szczególny ciężar, odrębny i pozostający bez związku z danym środkiem.
- 152 Należy zatem oddalić drugą część zarzutu pierwszego.

W przedmiocie trzeciej części zarzutu pierwszego, dotyczącej braku kwalifikacji jako pomocy państwa zgodnej z rynkiem wewnętrznym w rozumieniu art. 107 ust. 2 lit. b) TFUE nadanej środkom nr 3, 4 i 6

- 153 Skarżąca twierdzi, że środki nr 3, 4 i 6 należy uznać za pomoc zgodną z rynkiem wewnętrznym w rozumieniu art. 107 ust. 2 lit. b) TFUE, ponieważ zostały one przyznane, aby naprawić szkody spowodowane przez dwa nadzwyczajne zdarzenia:
- pierwsze dotyczy zamknięcia wielu pieców elektrycznych w zakładach Larko w następstwie dwóch śmiertelnych wypadków przy pracy, które miały miejsce w dniach 2 i 26 sierpnia 2009 r., co znacznie zmniejszyło zdolność produkcyjną przedsiębiorstwa;
 - drugie dotyczy zaniechania wypłaty zaległości podatkowych przez państwo greckie w wyniku kryzysu gospodarczego i finansowego w Grecji, co spowodowało po stronie skarżącej poważne problemy z płynnością finansową, a w konsekwencji – trudności z dostępem do pożyczek.
- 154 Komisja nie zgadza się z argumentami skarżącej.
- 155 Na wstępie należy przypomnieć, że w rozumieniu art. 107 ust. 2 lit. b) TFUE „pomoc mająca na celu naprawienie szkód spowodowanych klęskami żywiołowymi lub innymi zdarzeniami nadzwyczajnymi” jest zgodna z rynkiem wewnętrznym.
- 156 Z uwagi na to, że art. 107 ust. 2 lit. b) TFUE stanowi odstępstwo od ustanowionej w art. 107 ust. 1 TFUE ogólnej zasady niezgodności pomocy państwa z rynkiem wewnętrznym, jego wykładnia powinna być dokonywana w sposób ścisły. Zgodnie zatem z tym postanowieniem naprawione mogą zostać jedynie szkody gospodarcze spowodowane bezpośrednio klęskami żywiołowymi lub innymi zdarzeniami nadzwyczajnymi. Musi więc istnieć bezpośredni związek między szkodami spowodowanymi nadzwyczajnymi zdarzeniami a pomocą państwa, a także konieczne jest możliwie dokładne oszacowanie poniesionych szkód (zob. wyrok z dnia 25 czerwca 2008 r., Olympiaki Aeroporia Ypiresies/Komisja, T-268/06, EU:T:2008:222, pkt 52 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 157 W zaskarżonej decyzji Komisja nie zbadała zgodności spornych środków z omawianym postanowieniem, ponieważ organy greckie nie powołały się na to postanowienie.
- 158 Wprawdzie, jak twierdzi skarżąca, organy greckie sporadycznie powoływały się na obie okoliczności wspomniane powyżej w kontekście środków nr 3 i 4 w uwagach składanych w toku postępowania administracyjnego.
- 159 Niemniej jednak trzeba stwierdzić, po pierwsze, że organy te nie powołały się na uzasadnienie art. 107 ust. 2 lit. b) TFUE w odniesieniu do tych okoliczności. Po drugie, inaczej niż przewiduje orzecznictwo przytoczone w pkt 156 powyżej, nie ma żadnego związku pomiędzy kwotą szkód spowodowanych jakoby przez dwa zdarzenia, na które powołuje się skarżąca, a rozpatrywaną kwotą gwarancji i podwyższeniem kapitału, które ponadto stanowią środki o charakterze ogólnym, niepoddające się takiemu wykorzystaniu, jakie przewidywała skarżąca.
- 160 Stąd nie było podstaw, by wspomniany wyżej wyjątek mógł zostać zastosowany w okolicznościach niniejszej sprawy. Dlatego nie można zarzucać Komisji, że ta nie zbadała z urzędu zgodności tego postanowienia ze środkami nr 3 i 4, a tym bardziej ze środkiem nr 6, w którego kontekście okoliczności te nie zostały nawet przywołane (zob. analogicznie wyrok z dnia 15 czerwca 2005 r., Regione autonoma della Sardegna/Komisja, T-171/02, EU:T:2005:219, pkt 166–168).
- 161 W świetle tych rozważań należy stwierdzić, że Komisja nie dopuściła się oczywistego błędu w ocenie, nie stwierdzając, że sporne środki są zgodne z rynkiem wewnętrznym w rozumieniu art. 107 ust. 2 lit. b) TFUE.

162 Należy zatem oddalić trzecią część zarzutu pierwszego.

W przedmiocie czwartej części zarzutu pierwszego, dotyczącej kwalifikacji środka nr 6 jako pomocy zgodnej z rynkiem wewnętrznym w rozumieniu art. 107 ust. 3 lit. b) TFUE

163 Skarżąca podnosi, że środek nr 6 powinien być zostać uznany za pomoc zgodną z rynkiem wewnętrznym w rozumieniu art. 107 ust. 3 lit. b) TFUE z uwagi na fakt, iż był on zgodny z komunikatem Komisji dotyczącym tymczasowych wspólnotowych ram prawnych w zakresie pomocy państwa ułatwiających dostęp do finansowania w dobie kryzysu finansowego i gospodarczego (Dz.U. 2009, C 83, s. 1, zwanym dalej „tymczasowymi ramami prawnymi z 2009 r.”), „przedłużonym” komunikatem Komisji dotyczącym tymczasowych unijnych ram prawnych w zakresie pomocy państwa ułatwiających dostęp do finansowania w dobie kryzysu finansowego i gospodarczego (Dz.U. 2011, C 6, s. 5, zwanym dalej „tymczasowymi ramami prawnymi z 2011 r.”). Skarżąca precyzuje, że zgodnie z warunkami przewidzianymi w tymczasowych ramach prawnych z 2011 r., interpretowanych w świetle ram prawnych z 2009 r., w dniu 1 lipca 2008 r. nie była ona przedsiębiorstwem zagrożonym oraz że wspomniane ramy prawne przewidywały bezpieczne stawki opłaty [„bezpieczna przystań”], takie jak stawka opłaty z tytułu gwarancji wynosząca 1% przewidziana w ramach przedmiotowego środka.

164 Tytułem ewentualnym skarżąca podnosi, że rozpatrywany środek należy uznać w całości lub w części za zgodny z rynkiem wewnętrznym w rozumieniu art. 107 ust. 3 lit. b) TFUE oraz wytycznych dotyczących ratowania i restrukturyzacji przedsiębiorstw. Skarżąca podnosi, że jak wynika z uwag organów greckich, zgłosiły one przedmiotowy środek Komisji za pośrednictwem pliku załączonego do wiadomości elektronicznej z dnia 16 marca 2012 r.

165 Komisja nie zgadza się z argumentami skarżącej.

166 Tytułem wstępu należy przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem do celów zastosowania art. 107 ust. 3 lit. c) TFUE Komisja korzysta z szerokich uprawnień dyskrecjonalnych, których wykonywanie wymaga dokonywania złożonych ocen ekonomicznych i społecznych (zob. wyrok z dnia 8 marca 2016 r., Grecja/Komisja, C-431/14 P, EU:C:2016:145, pkt 68 i przytoczone tam orzecznictwo). W tych ramach sprawowana przez sąd kontrola wykorzystania uprawnień dyskrecjonalnych ogranicza się do weryfikacji, czy przestrzegane były przepisy proceduralne oraz przepisy dotyczące obowiązku uzasadnienia, a także do sprawdzenia prawidłowości dokonanych ustaleń faktycznych oraz tego, czy nie naruszono prawa, czy nie wystąpił oczywisty błąd w ocenie okoliczności faktycznych lub czy nie doszło do nadużycia władzy (zob. wyrok z dnia 11 września 2008 r., Niemcy i in./Kronofrance C-75/05 P i C-80/05 P, EU:C:2008:482, pkt 59 i przytoczone tam orzecznictwo).

167 Komisja, przyjmując normy postępowania i ogłaszając poprzez ich publikację, że będzie je stosować od tej pory do przypadków w nich przewidzianych, sama wyznacza sobie granice przysługującego jej uznania i nie może zasadniczo odejść od tych norm bez narażania się, w odpowiednim przypadku, na sankcje z tytułu naruszenia ogólnych zasad prawa, takich jak zasada równego traktowania lub zasada ochrony uzasadnionych oczekiwań, chyba że zostaną podane względy uzasadniające, w świetle tych zasad, odstąpienie od jej własnych norm (zob. wyrok z dnia 10 lipca 2012 r., Smurfit Kappa Group/Komisja, T-304/08, EU:T:2012:351, pkt 84 i przytoczone tam orzecznictwo).

168 Przede wszystkim należy przypomnieć, że w motywie 115 zaskarżonej decyzji Komisja stwierdziła, że środek nr 6 nie spełnia przesłanek określonych w tymczasowych ramach prawnych z 2011 r., ponieważ Larko było przedsiębiorstwem zagrożonym. Komisja stwierdziła również, że łączna kwota obu gwarancji przekroczyła roczne koszty wynagrodzeń Larko, gwarancja obejmowała ponad 90% pożyczki, a stawki opłaty z tytułu gwarancji wynoszącej 1% rocznie nie można uznać za stawkę rynkową odzwierciedlającą ryzyko niewykonania zobowiązania w odniesieniu do gwarantowanej kwoty.

- 169 W tym względzie należy przede wszystkim zauważyć, że wbrew temu, co twierdzi skarżąca, gwarancje z 2011 r. wchodzą w zakres stosowania jedynie tymczasowych ram prawnych z 2011 r., które obowiązywały w dniu udzielenia gwarancji, a nie tymczasowych ramy prawnych z 2009 r.
- 170 [W brzmieniu sprostowanym postanowieniem z dnia 14 marca 2018 r.] Następnie należy stwierdzić, że gwarancje z 2011 r. przynajmniej nie spełniały niektórych kumulatywnych przesłanek przewidzianych przez tymczasowe ramy prawne z 2011 r., które znajdują zastosowanie w niniejszej sprawie, w szczególności następujących przesłanek:
- pkt 2.3 akapit drugi lit. b) tymczasowych ram prawnych z 2011 r. przewiduje, że w przypadku dużych przedsiębiorstw, takich jak Larko, państwa członkowskie mogą obliczyć stawkę roczną za nowe gwarancje na podstawie przepisów dotyczących „bezpiecznej przystani [stawki]”, jak wskazano w załączniku do tych ram prawnych. W przypadku przedsiębiorstw należących do kategorii ratingu „CCC” i niższych najniższa „bezpieczna przystań [stawka]” jest ustalana na poziomie 380 punktów bazowych, podczas gdy stawka opłaty z tytułu gwarancji w 2011 r. wynosiła 1%, to jest 100 punktów bazowych;
 - pkt 2.3 akapit drugi lit. d) tymczasowych ram prawnych z 2011 r. wymaga, by maksymalna kwota pożyczki nie przekraczała całkowitej rocznej kwoty wynagrodzeń wypłaconych przez beneficjenta za rok 2010 r., podczas gdy organy greckie w uwagach streszczonych w motywie 51 zdanie drugie lit. d) zaskarżonej decyzji potwierdzają, że łączna kwota dwóch gwarantowanych pożyczek przekraczała roczne koszty wynagrodzeń Larko o 3 mln EUR;
 - pkt 2.3 akapit drugi lit. f) tymczasowych ram prawnych z 2011 r. wymaga, by gwarancja nie przekraczała 80% kwoty kredytu przez cały okres kredytowania, podczas gdy gwarancje pokrywały 100% pożyczki, co uznały same organy greckie w wyżej wymienionych uwagach, streszczonych w motywie 51 zdanie drugie lit. e) zaskarżonej decyzji. Powołanie się przez te organy na okoliczność, że rozpatrywany środek „z uwagi na szczególną sytuację greckiej gospodarki [...] stanowił dla [Larko] jedyną możliwość uzyskania dostępu do finansowania”, jest bezskuteczne;
 - pkt 2.3 akapit drugi lit. i) tymczasowych ram prawnych z 2011 r. stanowi, że przedsiębiorstwa zagrożone nie wchodzą w zakres stosowania środka, podczas gdy okoliczność, że Larko było przedsiębiorstwem zagrożonym w momencie przyjmowania środka nr 6, jest bezsporna. W tym zakresie należy oddalić argument skarżącej, zgodnie z którym odesłanie w tym przepisie do przedsiębiorstw zagrożonych należy interpretować w świetle pkt 4.3.2 akapit drugi lit. i) tymczasowych ram prawnych z 2009 r., ponieważ przepis ten dotyczy wyłącznie przedsiębiorstw, które nie były zagrożone w dniu 1 lipca 2008 r., ponieważ argument ten jest sprzeczny z samą treścią pkt 2.3 akapit drugi pkt lit. i) tymczasowych ram prawnych 2011 r., mających zastosowanie w niniejszej sprawie.
- 171 Wreszcie, należy podkreślić, że pkt 2.1 akapit piąty tymczasowych ram prawnych z 2011 r. precyzuje, iż państwa członkowskie muszą wykazać, że pomoc państwa zgłoszona Komisji na mocy niniejszych ram prawnych jest konieczna, odpowiednia i proporcjonalna, aby zaradzić poważnym zaburzeniom w gospodarce danego państwa członkowskiego, podczas gdy z akt sprawy zgromadzonych w niniejszym postępowaniu nie wynika, by organy greckie zgłosiły Komisji rozpatrywany środek w sposób wymagany prawem lub przedstawiły dowody na tę okoliczność.
- 172 Po drugie, należy przypomnieć, że w motywie 116 zaskarżonej decyzji Komisja stwierdziła, że środka nr 6 nie można uznać za pomoc na ratowanie zagrożonych przedsiębiorstw, ponieważ organy greckie nie powołały się na ten argument ani nie przedstawiły zgłoszenia dotyczącego tego środka. Komisja dodała w motywie 117 tej decyzji, że przesłanki określone w wytycznych dotyczących pomocy państwa na rzecz wspomagania i restrukturyzacji przedsiębiorstw nie zostały spełnione, ponieważ rozpatrywane

gwarancje nie wygasły po upływie sześciu miesięcy, organy greckie nie doręczyły planu restrukturyzacji lub likwidacji przedsiębiorstwa, a także brak jest dowodów na okoliczność, że pomoc ta była ograniczona do niezbędnego minimum.

- 173 W tym względzie pozostaje stwierdzić, że z jednej strony organy greckie nie dokonały zgłoszenia środka nr 6 zgodnie z wytycznymi w sprawie ratowania i restrukturyzacji przedsiębiorstwa, a z drugiej strony z akt sprawy nie wynika, by organy te przedstawiły w terminie sześciu miesięcy od wdrożenia planu restrukturyzacji lub likwidacji przedsiębiorstwa lub dowód, że pożyczka została w pełni spłacona lub że umowa gwarancyjna została rozwiązana, w przeciwieństwie do tego, co przewiduje pkt 25 lit. c) wspomnianych wytycznych.
- 174 W świetle tych rozważań należy stwierdzić, że Komisja nie popełniła oczywistego błędu w ocenie, stwierdzając, iż środek nr 6 nie stanowi pomocy państwa zgodnej z rynkiem wewnętrznym w rozumieniu tymczasowych ram prawnych z 2011 r. oraz wytycznych w sprawie ratowania i restrukturyzacji przedsiębiorstw.
- 175 W konsekwencji należy oddalić czwartą część zarzutu pierwszego, a zatem – oddalić zarzut pierwszy w całości.

W przedmiocie zarzutu trzeciego, podniesionego tytułem ewentualnym, dotyczącego błędnego określenia wartości pomocy podlegającej odzyskaniu w stosunku do środków nr 2, 4 i 6

- 176 W ramach zarzutu trzeciego, opierającego się na argumentach, których uzasadnienie znajduje się w różnych częściach skargi, skarżąca powołuje się na naruszenie art. 14 ust. 1 rozporządzenia nr 659/1999 w odniesieniu do środków nr 2, 4 i 6, to jest do pomocy w formie gwarancji, ponieważ Komisja popełniła błędy w określeniu wartości kwoty pomocy podlegającej odzyskaniu i nakazała jej odzyskanie z naruszeniem podstawowych zasad Unii.
- 177 W pierwszej kolejności, gwarancje nie zostały wykorzystane, a gwarantowane pożyczki zostały spłacone, w całości lub w części.
- 178 W drugiej kolejności, Komisja nie udowodniła istnienia „wyjątkowych okoliczności”, o których mowa w pkt 4.1 akapit trzeci lit. a) obwieszczenia w sprawie gwarancji, gdyż zakwalifikowanie Larko jako przedsiębiorstwa zagrożonego było niewystarczające, by wykazać istnienie takich okoliczności. Ponadto w niniejszej sprawie możliwe było porównanie spornych stawek opłaty z tytułu gwarancji z opłatami rynkowymi lub, w przypadku ich braku, obliczenie tych składek zgodnie z odpowiednimi przepisami komunikatu Komisji w sprawie zmiany metody ustalania stóp referencyjnych i dyskontowych (Dz.U. 2008, C 14, s. 6) oraz załączników do tymczasowych ram prawnych z 2009 r. i tymczasowych ram prawnych z 2011 r. Poza tym samo powołanie się na to, że było „wątpliwe”, iż Larko skorzystało z gwarancji rynkowych bez interwencji państwa, nie odpowiadało poziomowi wymaganemu dla takiego dowodu.
- 179 Komisja nie zgadza się z argumentami skarżącej.
- 180 Tytułem wstępu trzeba stwierdzić, że żaden przepis prawa Unii nie wymaga, aby Komisja, nakazując odzyskanie pomocy uznanej za niezgodną z rynkiem wewnętrznym, określała dokładną kwotę pomocy podlegającą odzyskaniu (wyroki: z dnia 12 października 2000 r., Hiszpania/Komisja, C-480/98, EU:C:2000:559, pkt 25; z dnia 12 maja 2005 r., Komisja/Grecja, C-415/03, EU:C:2005:287, pkt 39). Jeśli jednak Komisja podejmuje decyzję nakazującą odzyskanie określonej kwoty, musi ona, zgodnie z ciążącym na niej obowiązkiem starannego i bezstronnego badania akt sprawy w ramach art. 108 TFUE, określić, na tyle dokładnie, na ile umożliwiają to okoliczności sprawy, wartość pomocy, z jakiej skorzystało przedsiębiorstwo. Przywracając sytuację panującą przed wypłatą pomocy, Komisja z jednej strony ma obowiązek upewnić się, że wyeliminowana została rzeczywista korzyść odniesiona

wskutek przyznania pomocy, a zatem – nakazać odzyskanie całości tej pomocy. Nie może ona jednak nakazać odzyskania kwoty niższej lub wyższej niż wartość otrzymanej przez beneficjenta pomocy (zob. wyrok z dnia 29 marca 2007 r., *Scott/Komisja*, T-366/00, EU:T:2007:99, pkt 95 i przytoczone tam orzecznictwo).

- 181 W pierwszej kolejności należy przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem cytowanym w pkt 57 powyżej, w celu ustalenia, czy państwo zachowało się jak ostrożny inwestor działający w warunkach gospodarki rynkowej, należy usytuować się w kontekście chwili, w której wdrożono środki wsparcia finansowego, tak by ocenić racjonalność ekonomiczną postępowania państwa, unikając wszelkich ocen bazujących na sytuacji późniejszej.
- 182 To zatem w momencie udzielenia gwarancji – a nie w momencie jej uruchomienia lub dokonywania płatności – należy ustalić, czy stanowi ona pomocy państwa, czy też jej nie stanowi, a w razie odpowiedzi twierdzącej – obliczyć jej kwotę (zob. podobnie wyrok z dnia 17 grudnia 2015 r., *SNCF/Komisja*, T-242/12, odwołanie w toku, EU:T:2015:1003, pkt 332). Ponadto brak odwołania gwarancji i domniemanego zwrotu gwarantowanych pożyczek w całości lub części, na co powołuje się skarżąca, stanowi kolejny element, który nie może być brany pod uwagę przy obliczaniu wartości pomocy niezgodnej z rynkiem wewnętrznym.
- 183 W drugiej kolejności należy zbadać, czy Komisja mogła stwierdzić w motywach 77, 94 i 104 (które pośrednio odwołują się do motywu 77) zaskarżonej decyzji, że Larko otrzymało korzyść równą łącznej kwocie gwarantowanych pożyczek, ponieważ bez gwarancji państwa nie byłoby w stanie otrzymać tego finansowania na rynku.
- 184 W tym względzie należy przypomnieć, że w motywach 56–66 zaskarżonej decyzji Komisja przeanalizowała sytuację gospodarczą i finansową skarżącej, w jakiej ta znajdowała się w momencie przyznania środków pomocy, stwierdzając, że Larko było przedsiębiorstwem zagrożonym, znajdującym się w niezwykle skomplikowanym położeniu. Na podstawie głównych danych finansowych tego przedsiębiorstwa za okresy obrachunkowe od 2007 r. do pierwszego półrocza 2012 r. Komisja wskazała na stały i znaczny spadek wielkości obrotu oraz na występowanie ujemnego kapitału własnego.
- 185 W motywie 77 zaskarżonej decyzji Komisja doszła do wniosku, że gwarancja z 2008 r. (środek nr 2) stanowiła pomoc państwa oraz że pomoc ta była równa całkowitej kwocie gwarantowanych pożyczek, ponieważ „wątpliwe jest, iż [Larko], ze względu na jego trudności gospodarcze, uzyskałoby jakiegokolwiek fundusze na rynku, niezależnie od warunków”. Ten sam wniosek Komisja wyciągnęła w motywie 104 przytoczonej decyzji w odniesieniu do gwarancji z 2011 r. (środek nr 6). W kontekście gwarancji z 2010 r. (środek nr 4) w motywie 94 tej decyzji Komisja stwierdziła, że kwota pomocy była równa kwocie gwarantowanej, ponieważ „żaden rozsądny uczestnik rynku nie udzieliłby [Larko] gwarancji na taką kwotę, ze względu na jego trudności gospodarcze”.
- 186 Przede wszystkim, odnosząc się do środków nr 2 i 6, należy stwierdzić, że termin „wątpliwe” został wcześniej użyty w odpowiedni sposób we wstępnej ocenie dokonanej przez Komisję w motywie 39 decyzji o wszczęciu postępowania i że z pewnością użycie tego terminu wydaje się mniej stosowne w celu wyrażenia ostatecznej oceny Komisji w zaskarżonej decyzji co do faktu, że Larko nie mogło uzyskać na rynku dostępu do środków porównywalnych ze spornymi środkami, tym bardziej że w zasadniczo identycznej ocenie Komisja użyła terminu „wątpliwe” w odniesieniu do tych środków i słowa „jasne” w odniesieniu do środka nr 4. Ponadto Komisja precyzuje w swych pismach procesowych, że „fakt uważa się za ustalony, gdy jego istnienie wydaje się bardziej prawdopodobne niż jego nieistnienie”, co oznacza obowiązek dokonania odpowiedniej oceny stanu faktycznego.
- 187 W związku z tym należy stwierdzić, że w kontekście zaskarżonej decyzji i jej motywu 77 – którego to kontekstu skarżąca nie mogła zignorować – wynika w sposób wystarczająco jasny, że Komisja uznała za przynajmniej mało prawdopodobne, by Larko było w stanie, z powodu swych trudności

gospodarczych, uzyskać pożyczkę na rynku bez interwencji państwa greckiego. Ponadto, w odniesieniu do środka nr 2, stwierdziwszy, że „ponieważ wątpliwe jest, iż [Larko], ze względu na jego trudności gospodarcze, uzyskałoby jakiegokolwiek fundusze na rynku, niezależnie od warunków”, ten sam motyw 77 przewiduje, że „[i]nnymi słowy, Komisja uważa, że [Larko] otrzymało korzyść równą gwarancji pożyczki, ponieważ bez gwarancji państwowej nie pozyskałoby takiego finansowania na rynku”. To samo dotyczy motywu 104, dotyczącego środka nr 6, który odwołuje się częściowo do oceny środka nr 2.

188 Tym samym w okolicznościach niniejszej sprawy samo tylko użycie terminu „wątpliwy” nie może podważyć zasadności oceny Komisji odnoszącej się do środków nr 2 i 6.

189 Następnie należy stwierdzić, że chociaż nie można wykluczyć, iż w pewnych okolicznościach korzyść wynikająca z gwarancji państwowej może być równa całkowitej kwocie pożyczki objętej gwarancją, wniosek taki nie może z jednej strony opierać się na okoliczności, że pożyczka nie została udzielona w przypadku braku gwarancji, która to okoliczność dotyczy kwalifikacji środka jako pomocy państwa, a nie określenia wartości tej pomocy. Z drugiej strony, w przeciwieństwie do zarzutów Komisji, wykorzystanie możliwości obliczenia korzyści wynikającej z gwarancji państwa jako równej całkowitej kwocie zabezpieczonej pożyczki nie może być uzasadnione jedynie faktem, że przedsiębiorstwo będące jej beneficjentem jest przedsiębiorstwem zagrożonym, zważywszy na poważne konsekwencje takiego podejścia, w szczególności ryzyko, że beneficjent będzie zobowiązany do zapłaty pełnej kwoty pożyczki państwu, nawet jeśli był w stanie spłacić pożyczkę swojemu wierzycielowi.

190 Interpretacja ta została potwierdzona przez samą Komisję w pkt 4.1 akapit trzeci lit. a) obwieszczenia w sprawie gwarancji, który ma następujące brzmienie:

„[...] [W] przypadku spółek mających trudności [zagrożonych przedsiębiorstw] gwarant działający w warunkach rynkowych, jeśli istnieje, w momencie naliczania gwarancji naliczyłyby wysoką stawkę, uwzględniając spodziewany współczynnik braku spłaty, jakiego oczekuje. Jeśli prawdopodobieństwo, że kredytobiorca nie będzie w stanie spłacić kredytu, staje się szczególnie wysokie, taka stawka rynkowa może nie istnieć, a w wyjątkowych okolicznościach element pomocowy gwarancji może okazać się tak wysoki, jak kwota skutecznie zabezpieczona tą gwarancją”.

191 Z pkt 4.1 akapit trzeci lit. a) obwieszczenia w sprawie gwarancji, które, jak twierdzi Komisja, było stosowane w niniejszej sprawie, wynika, że ocena elementu pomocy w ramach gwarancji prowadzi do progresywnych wyników w stopniu, w jakim element ten jest równy całkowitej kwocie pożyczki objętej gwarancją, co może mieć miejsce przy zaistnieniu „wyjątkowych okoliczności”, w jakich kredytobiorca nie jest w stanie spłacić pożyczki objętej gwarancją z własnych środków.

192 Wreszcie, prawdą jest, że w motywach 77, 94 i 104 zaskarżonej decyzji Komisja, uznając, że Larko otrzymało korzyść równą kwocie gwarantowanych pożyczek, oparła się na lakonicznym uzasadnieniu powołującym się wyłącznie na „trudności gospodarcze” Larko.

193 Jednakże całość zaskarżonej decyzji, a w szczególności jej motywy 56–66, wskazuje, że w momencie przyznania środków pomocy Larko znajdowało się w wyjątkowo delikatnej sytuacji, w szczególności ze względu na ciągły spadek wartości obrotu i istnienie ujemnego kapitału własnego, co sugerowało utratę całego kapitału zakładowego spółki. W tych okolicznościach nie można zarzucać Komisji, że popełniła błąd, uznając, że zachodziły „wyjątkowe okoliczności”, które przekładały się na niemożność spłaty przez Larko całości pożyczki z własnych środków. Ponadto, ponieważ nie wykazano nieprawdziwości tych twierdzeń za pomocą innych dowodów przedstawionych w toku postępowania przez organy greckie lub przez skarżącą i włączonych do akt niniejszej sprawy, Komisja słusznie oceniła zaskarżone środki w świetle informacji, którymi dysponowała w momencie przyjęcia zaskarżonej decyzji (zob. podobnie wyrok z dnia 24 września 2002 r., Falck i Acciaierie di Bolzano/Komisja, C-74/00 P i C-75/00 P, EU:C:2002:524, pkt 168). W pozostałym zakresie strona skarżąca nie może powoływać się w postępowaniu przed sądem na okoliczności faktyczne, które nie zostały podniesione w trakcie

przewidzianego w art. 108 TFUE postępowania poprzedzającego wniesienie skargi (wyrok z dnia 13 czerwca 2002 r., Niderlandy/Komisja, C-382/99, EU:C:2002:363, pkt 49, 76; zob. także podobnie wyrok z dnia 14 września 1994 r., Hiszpania/Komisja, od C-278/92 do C-280/92, EU:C:1994:325, pkt 31).

- ¹⁹⁴ W świetle ogółu poprzedzających rozważań należy podkreślić, że pomimo pozostawiającego wiele do życzenia brzmienia niektórych motywów zaskarżonej decyzji Komisja nie popełniła błędu w ocenie, stwierdzając, że w okolicznościach niniejszej sprawy kwota pomocy państwa w formie gwarancji państwowych przyznanych skarżącej była równa pełnej kwocie gwarantowanych pożyczek.
- ¹⁹⁵ Należy zatem oddalić zarzut trzeci, a w konsekwencji – oddalić skargę w całości, bez konieczności badania dopuszczalności drugiego żądania skargi, zmierzającego do uzyskania „nakaz[u] zwrotu wraz z odsetkami wszelkich kwot ewentualnie »odzyskanych« bezpośrednio lub pośrednio od skarżącej w wykonaniu zaskarżonej decyzji”.

W przedmiocie kosztów

- ¹⁹⁶ Zgodnie z art. 134 § 1 regulaminu postępowania kosztami zostaje obciążona, na żądanie strony przeciwnej, strona przegrywająca sprawę. Ponieważ skarżąca przegrała sprawę należy – zgodnie z żądaniem Komisji – obciążyć ją kosztami postępowania.

Z powyższych względów

SĄD (szósta izba)

orzeka, co następuje:

- 1) Skarga zostaje oddalona.**
- 2) Larko Geniki Metalleftiki kai Metallourgiki AE zostaje obciążona kosztami postępowania.**

Berardis

Spielmann

Csehi

Wyrok ogłoszono na posiedzeniu jawnym w Luksemburgu w dniu 1 lutego 2018 r.

Podpisy

Spis treści

Okoliczności powstania sporu	1
Postępowanie i żądania stron	5
Co do prawa	6
W przedmiocie zarzutu drugiego, dotyczącego braku uzasadnienia	6
W przedmiocie zarzutu pierwszego, dotyczącego błędnej kwalifikacji spornych środków jako pomocy państwa niezgodnej z rynkiem wewnętrznym	8
W przedmiocie części pierwszej, dotyczącej istnienia korzyści w rozumieniu art. 107 ust. 1 TFUE	9
– W przedmiocie środka nr 2 (gwarancja z 2008 r.)	11
– W przedmiocie środka nr 3 (podwyższenie kapitału z 2009 r.)	16
– W przedmiocie środka nr 4 (gwarancja z 2010 r.)	18
– W przedmiocie środka nr 6 (gwarancje z 2011 r.)	20
W przedmiocie drugiej części zarzutu pierwszego, dotyczącej wykorzystania zasobów państwowych w rozumieniu art. 107 ust. 1 TFUE w stosunku do środków nr 2, 4 i 6	21
W przedmiocie trzeciej części zarzutu pierwszego, dotyczącej braku kwalifikacji jako pomocy państwa zgodnej z rynkiem wewnętrznym w rozumieniu art. 107 ust. 2 lit. b) TFUE nadanej środkom nr 3, 4 i 6	22
W przedmiocie czwartej części zarzutu pierwszego, dotyczącej kwalifikacji środka nr 6 jako pomocy zgodnej z rynkiem wewnętrznym w rozumieniu art. 107 ust. 3 lit. b) TFUE	23
W przedmiocie zarzutu trzeciego, podniesionego tytułem ewentualnym, dotyczącego błędnego określenia wartości pomocy podlegającej odzyskaniu w stosunku do środków nr 2, 4 i 6	25
W przedmiocie kosztów	28

i — Słowa kluczowe oraz pkt 57 i 170 w niniejszym tekście były przedmiotem zmian o charakterze językowym, po pierwotnym umieszczeniu na stronie internetowej.